

1988/89
AU16

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 1988/89:AU16 Åtgärder för ungdomar

Utskottet behandlar i detta betänkande proposition 1988/89:109 om ny inriktning av arbetsmarknadspolitiska åtgärder för unga och fem motioner som har väckts med anledning av propositionen. I betänkandet behandlas också yrkanden om ungdomsåtgärder i fyra motioner från allmänna motions-tiden. Slutligen redovisas två s.k. beräkningspunkter (B6 och B7) i bilaga 12 till årets budgetproposition.

Sammanfattning

Regeringsförslagen i proposition 109 gäller framför allt ungdomar i åldern 18–19 år. Utskottet biträder förslagen som innebär att de nuvarande ungdomslagen avskaffas och ersätts med inskolningsplatser hos såväl offentliga som privata arbetsgivare. Inskolningsplatserna är antingen avtalade platser och omfattar hela arbetsmarknaden eller särskilda platser hos offentliga arbetsgivare. Anvisning till inskolningsplatser skall föregås av intensifierade arbetsförmedlingsåtgärder med jobb-sökaraktiviteter, varvid ungdomarna skall ha rätt till utbildningsbidrag.

Statsbidrag föreslås utgå med 50 % för avtalade inskolningsplatser och för de särskilda inskolningsplatserna med 100 % jämte ett administrationsbidrag.

Den nya ordningen medför ändrad lagstiftning. Den är avsedd att gälla från den 1 juli i år. Bidragskostnaderna beräknas till 850 milj. kr.

Att ungdomslagen avskaffas och ersätts med inskolningsplatser godtas i de föreliggande motionerna. Särmeningarna i de till betänkandet fogade reservationerna är följande:

Moderata samlingspartiet anser att tiden för anvisning till inskolningsplatser är för kort, att ungdomarna under jobb-sökaraktiviteter skall ha ersättning motsvarande kontant arbetsmarknadsstöd och att avtalade inskolningsplatser bör avgränsas regionalt till områden med påtagliga problem. Vidare föreslår moderaterna liksom miljöpartiet särskilda inskolningsplatser även hos privata arbetsgivare. Statsbidraget bör anpassas med hänsyn härtill.

Folkpartiet föreslår att reformen skall utvärderas sedan ett år förflutit. Centerpartiet anser att särskilda åtgärder behövs även för ungdomar i åldern 20–24 år och yrkar att ytterligare 150 milj. kr. skall anvisas för sådana åtgärder. Vänsterpartiet kommunisterna förordar med tanke på kommande lågkonjunkturer en allmän inskolningsgaranti som skall finansieras med en särskild arbetsgivaravgift. Miljöpartiet föreslår att högre statsbidrag skall

kunna utgå för avtalade inskolningsplatser och betonar att båda slagen platser bör kunna inrättas hos ideella föreningar och ge goda möjligheter att delta i miljö- och naturvårdsarbete.

1988/89:AU16

Propositionerna

Budgetpropositionen

I proposition 1988/89:100 bilaga 12, avsnittet B. Arbetsmarknad m.m. föreslås

6. att riksdagen, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, till Statsbidrag för ungdomslag för budgetåret 1989/90 beräknar ett förslagsanslag av 1 004 000 000 kr.

7. att riksdagen, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, till Statsbidrag till inskolningsplatser för budgetåret 1989/90 beräknar ett reservationsanslag på 250 000 000 kr.

Proposition 1988/89:109

I propositionen föreslås

dels

att riksdagen antar de i propositionen framlagda förslagen till

1. lag om särskilda inskolningsplatser hos offentliga arbetsgivare,
2. lag om ändring i lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring,
3. lag om ändring i lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd,
4. lag om ändring i lagen (1982:80) om anställningsskydd,
5. lag om ändring i lagen (1976:600) om offentlig anställning,
6. lag om ändring i lagen (1988:1530) om ändring i kommunalskattelagen (1928:370),
7. lag om ändring i taxeringslagen (1956:623),
8. lag om ändring i lagen (1988:881) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
9. lag om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter.

dels

10. att riksdagen godkänner det i propositionen förordade utnyttjandet av under innevarande budgetår reserverade medel under anslaget Statsbidrag till inskolningsplatser,

11. att riksdagen godkänner de grunder för statsbidrag till inskolningsplatser m.m. som förordats i propositionen,

12. att riksdagen till Kontant arbetsmarknadsstöd och utbildningsbidrag för budgetåret 1989/90 utöver i prop. 1988/89:100 bil. 12 upptagna medel anvisar ett förslagsanslag på 38 000 000 kr.,

13. att riksdagen med ändring i förhållande till regeringens förslag i prop. 1988/89:100 bil. 12 till Statsbidrag till inskolningsplatser för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 812 000 000 kr.

1988/89:A225 av Elver Jonsson m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om introduktionsplatserna,

1988/89:A276 av Olof Johansson m.fl. (c) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförs om inriktningen av insatserna för att bereda ungdomar arbete eller utbildning samt i avvaktan på särskild proposition beräkna kostnaderna för statsbidraget till inskolningsplatser m.m. till 1 000 000 000 kr.,

1988/89:A281 av Börje Hörnlund m.fl. (c) vari yrkas

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om ungdomslag för arbetshandikappade,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om permanentning av den genom AMS bedrivna försöksverksamheten med kontakt skola–arbetsliv,

1988/89:A458 av Kjell-Arne Welin m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om åtgärder vid ungdomsarbetslöshet,

Motioner med anledning av proposition 109

1988/89:A3 av Inger Schörling m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att samhällets alla åtgärder bör samordnas, som går ut på att hjälpa ungdomarna till arbete,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att skrivningen bör förtydligas vad beträffar möjligheten även för enskilda arbetsgivare att anställa ungdomar på särskilda inskolningsplatser,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att AMS förslag bör godkännas om högre statsbidrag än 50 % för arbete på avtalad inskolningsplats om den arbetssökandes återstående möjlighet annars är en särskild inskolningsplats,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att vikten bör betonas av att ideella föreningar kan anställa ungdomar på inskolningsplatser av båda typer,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att det särskilt bör understrykas att ungdomarna på inskolningsplatser får goda möjligheter att ägna sig åt miljö- och naturvårdande insatser.

1988/89:A4 av Börje Hörnlund m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om inriktningen av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna för att stärka ungdomars möjligheter till arbete eller utbildning,

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag till en garanti för arbete eller utbildning avseende ungdomar i åldersgruppen 20–24 år i enlighet med vad som anförs i motionen,

3. att riksdagen till Statsbidrag till inskolningsplatser över hela arbetsmarknaden för 18–24-åringar anvisar ett i förhållande till regeringens förslag

med 150 000 000 kr. förhöjt reservationsanslag om totalt 962 000 000 kr. i 1988/89:AU16
enlighet med vad som anförs i motionen.

1988/89:A5 av Sonja Rembo m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om förutsättningarna för ungdomars inträde på arbetsmarknaden,

2. att riksdagen beslutar att tiden, innan anvisning av avtalad inskolningsplats sker, skall vara tio veckor, i enlighet med vad som i motionen anförs,

3. att riksdagen beslutar att tiden, innan anvisning av särskild inskolningsplats sker skall vara tio veckor, om inte särskilda sociala skäl föreligger, i enlighet med vad som i motionen anförs,

4. att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om i vilka regioner statsbidrag skall utgå till avtalade inskolningsplatser i enlighet med vad som i motionen anförs,

5. att riksdagen beslutar att ersättning till ungdomar i så kallade jobbsökaraktiviteter skall utgå med samma belopp som kontant arbetsmarknadsstöd i enlighet med vad som i motionen anförs,

6. att riksdagen beslutar att statsbidraget till särskilda inskolningsplatser maximalt skall kunna uppgå till 100 % av lönekostnaden jämte ett administrationsbidrag motsvarande 5 % av lönekostnaden i enlighet med vad som i motionen anförs samt

7. att riksdagen beslutar att även privata företag och organisationer skall kunna ordna särskilda inskolningsplatser i enlighet med vad som i motionen anförs.

1988/89:A6 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om en allmän inskolningsgaranti enligt vad som föreslås i motionen.

1988/89:A7 av Elver Jonsson m.fl. (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en utvärdering, som redovisas till riksdagen, av den föreslagna reformen skall ske när reformen varit i kraft ett år.

Utskottet

Inledning

Utskottet behandlar i det följande dels proposition 1988/89:109 om ny inriktning av arbetsmarknadspolitiska åtgärder för unga och fem motioner som har väckts med anledning av propositionen, dels yrkanden om ungdoms- åtgärder i fyra motioner från allmänna motionstiden.

Regeringens förslag gäller i första hand ungdomar i åldern 18–19 år. För denna ungdomsgrupp inrättades år 1984 en särskild stödform, ungdomslag, som gav rätt till arbete hos offentliga arbetsgivare. Stödformen kompletterades år 1986 med inskolningsplatser hos privata arbetsgivare.

Regeringsförslagen utgår från en av AMS i november 1988 gjord framställning i ämnet. Framställningen är remissbehandlad. Förslagen innebär att ungdomslagen avskaffas och ersätts med inskolningsplatser hos såväl offentliga som privata arbetsgivare. Inskolningsplatserna skall alltså i

fortsättningen omfatta hela arbetsmarknaden. Det förutsätts att anvisning till inskolningsplats skall föregås av intensifierade arbetsförmedlingsåtgärder med jobb-sökaraktiviteter. Det är först när åtgärder av det slaget inte har resulterat i anställning eller kompletterande utbildning som hänvisning till inskolningsplats skall ske.

Den nya ordningen är avsedd att börja gälla den 1 juli i år. Nuvarande lag om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare skall då upphöra att gälla och ersättas med en ny lag om särskilda inskolningsplatser hos offentliga arbetsgivare. Lagförslaget har granskats av lagrådet.

De av regeringen föreslagna förändringarna av åtgärderna för den aktuella ungdomsgruppen har i princip godtagits i de föreliggande motionerna.

Bakgrund

Ungdomslagen garanterar ungdomarna rätt till betalt arbete. I huvudsak är det fråga om arbete hos offentliga arbetsgivare – statliga, landstingskommunala, kommunala och kyrkliga – med skyldighet i sista hand för hemkommunen att tillhandahålla arbete. Möjlighet finns att låta ungdomarna utföra arbete även hos enskilda arbetsgivare. Ungdomarna räknas i det fallet som anställda av kommunen.

Lagens anställningsgaranti är normalt en rätt till halvtidsarbete. Heltidsarbete kan dock medges av olika skäl och förekommer för ca 13 % av ungdomarna.

Arbete i ungdomslag är avsett för i första hand ungdomar i åldern 18–19 år. För psykiskt utvecklingsstörda ungdomar infördes redan från början en högre åldersgräns, 25 år. Denna högre åldersgräns gäller sedan år 1987 även ungdomar med varaktiga fysiska funktionshinder. Påföljande år sänktes åldersgränsen till 17 år för ungdomar som har fullföljt minst 2-årig gymnasieutbildning.

Verksamheten med ungdomslag fick snabbt en betydande omfattning. Som mest – sista kvartalet 1984 – var 39 400 ungdomar sysselsatta på detta sätt. Därefter har sysselsättningen i ungdomslag successivt minskat, som framgår av den följande tabellen.

Tabellen visar också att verksamheten med *inskolningsplatser* hittills har haft en begränsad omfattning. I denna verksamhet utgår statsbidrag till arbetsgivarna med 50 % av de totala lönekostnaderna för ungdomar. Bidragstiden är högst sex månader med möjlighet att undantagsvis förlänga tiden till högst tolv månader.

När ungdomslagen infördes skedde det mot bakgrund av en ökning av arbetslösheten bland ungdomar som trendmässigt pågått sedan mitten av 1960-talet. Ungdomsarbetslösheten förvärrades mot slutet av 1970-talet och under 1980-talets första år. Denna utveckling var en återspeglning av konjunkturnedgångarna under denna tid. Vidare medförde strukturförändringar och rationaliseringar inom näringslivet att traditionella ingångsjobb för ungdomar försvann. Därutöver försvårades situationen av den s.k. ungdomspuckeln, dvs. de stora årskullarna födda åren 1964–1967 nådde i början av 1980-talet den ålder då man söker utbildning, praktik eller arbete.

Redan tidigt under 1970-talet vidtogs åtgärder för att stödja ungdomarna.

Efter hand byggdes åtgärdssystemet ut på både utbildnings- och arbetsmarknadssidan. Av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna kom särskilt beredskapsarbeten att användas i stor utsträckning, med en topp vintern 1983 då 48 000 ungdomar var placerade i sådana arbeten. För 16–17-åringarna tillkom inom ramen för skolans uppföljningsansvar bl.a. yrkesintroduktion och, något senare, ungdomsplatser varigenom arbetslösheten i denna ungdomsgrupp minskade. För 18–19-åringarna förblev dock arbetslösheten hög; för 18-åringarna var den inte mindre än 13 % år 1983. Det var i det läget som ungdomslagen kom till och senare kompletterades med inskolningsplatserna. Effekten av dessa åtgärder liksom utvecklingen de senaste fem åren för hela ungdomsgruppen i åldern 16–24 år åskådliggörs i följande tabell:

Ungdomar – arbetslösa och i åtgärder

	1983	1984	1986	1987	1988
Arbetslösa ungdomar					
16–19 år	24 000	10 000	9 000	8 000	7 000
20–24 år	26 000	25 000	25 000	22 000	18 000
Summa arbetslösa	50 000	35 000	34 000	30 000	25 000
Ungdomar i åtgärder					
AMU	12 900	13 200	12 500	12 000	13 200
Beredskapsarbete	38 100	19 300	6 400	5 000	3 700
Ungdomslag	–	30 500	23 800	17 800	10 100
Inskolningsplatser	–	–	–	700	1 800
Summa ungd. i åtg.	51 000	63 000	42 200	36 000	27 800

Av tabellen framgår att ungdomslagen fick till omedelbar följd en betydande nedgång i arbetslösheten bland tonåringarna och att insatserna för beredskapsarbeten för ungdomar kunde minskas avsevärt. De senare årens gynnsamma arbetsmarknadsläge har medfört en fortgående minskning av den öppna arbetslösheten och ett successivt minskat behov av arbetsmarknadspolitiska stödåtgärder för ungdomar. Till denna utveckling har dessutom bidragit att ungdomskullarna har minskat och att det nu är en större andel av ungdomarna i åldern 18–19 år som studerar inom det ordinarie skolväsendet.

Allmänna frågor

I några motioner läggs fram allmänna synpunkter och förslag beträffande förutsättningar för och inriktningen av åtgärderna för att förbättra ungdomarnas ställning på arbetsmarknaden. Utskottet redovisar dessa mer övergripande förslag före behandlingen av propositionen och till den anslutna motionsyrkanden.

Sonja Rembo m.fl. (m) föreslår i motion 1988/89:A5 ett tillkännagivande till regeringen om *förutsättningarna för ungdomars inträde på arbetsmarknaden* med betoning av att statsmakternas ansvar för unga människors inträde på arbetsmarknaden i första hand måste vara att skapa förutsättningar för att ungdomar skall få och tillgodogöra sig en lämplig utbildning. Motionärerna

erinrar om att moderata samlingspartiet har föreslagit en annorlunda utformning av den praktiska yrkesutbildningen som skulle skapa en bättre anknytning mellan skola och arbetsliv. Förslag härom har presenterats i motion 1988/89:Ub289.

Ungdomsarbetslösheten är fortfarande förhållandevis hög, fortsätter motionärerna, trots en uttalad brist på arbetskraft på många områden. Orsakerna härtill är bl.a. att vi här i landet har en stel arbetsmarknad på grund av inlåsnings effekter som har åstadkommit av lagar och avtal samt det förhållandet att en avsevärd del av arbetsmarknaden domineras av offentliga monopol. Motionärerna hänvisar i denna del till moderata samlingspartiets kommittémotion 1988/89:A285.

Motionärerna anför avslutningsvis:

De flesta ungdomar som kommer ut på arbetsmarknaden har förmåga att på egen hand finna ett arbete. De som efter egna försök, av olika anledningar, inte får anställning bör – i det fall kompletterande utbildning inte är aktuell – få hjälp i första hand med att söka arbete, i andra hand med att få praktikplats.

Med anledning av hänvisningarna i motion A5 till andra motioner från moderata samlingspartiet får utskottet för sin del hänvisa till att utskottet har tagit ställning till motion A285 i aktuell del i betänkandet 1988/89:AU11 och att motion Ub289 behandlats i utbildningsutskottets betänkande 1988/89:UbU15. Båda betänkandena har i april debatterats i kammaren, och utskottet anser därför att det inte är motiverat att närmare gå in på de frågeställningar som på nytt aktualiseras i motion A5.

De synpunkter motionärerna avslutningsvis anför beträffande den allmänna inriktningen av ungdomsåtgärderna har utskottet inget att invända mot. Det är en sådan inriktning som har varit underlag för den politik som har förts av olika regeringar under det senaste decenniets ansträngningar att komma till rätta med ungdomsarbetslösheten. Det är en politik som har understrukits av arbetsmarknadsutskottet i skilda sammanhang, och det är slutligen en politik som med skärpa formuleras i den aktuella propositionen från regeringen: att inga ansträngningar skall sparas att hjälpa ungdomar till arbete på den reguljära arbetsmarknaden, om så behövs med stöd av kompletterande utbildning, och att subventionerade eller särskilt anordnade platser för arbete och praktik för ungdomar är åtgärder som kommer i sista hand. Med hänsyn härtill och till vad ovan anförts anser utskottet att det inte finns anledning för riksdagen att göra det i motionen föreslagna tillkännagivandet till regeringen. Utskottet avstyrker alltså motion A5 på denna punkt.

Centerpartiet föreslår tillkännagivanden om *inriktningen av insatserna för arbete och utbildning åt ungdomar* i dels partimotion 1988/89:A276, dels kommittémotionen 1988/89:A4 av Börje Hörnlund m.fl. Dessutom föreslås i kommittémotionen 1988/89:A281 av Börje Hörnlund m.fl. ett tillkännagivande om att en försöksverksamhet som bedrivs i vissa län med kontakt skola–arbetsliv bör permanentas.

I motion A276 framhålls som en av de viktigaste uppgifterna för samhället att bereda ungdomar arbete eller utbildning. Det är ett oroande faktum att ungdomsarbetslösheten har varit hög trots goda konjunkturen. Det är i och för sig självklart att grunden för en fungerande arbetsmarknad är en framsynt

politik för ekonomisk utveckling inom ramen för en marknadsekonomi som tar sociala och miljömässiga hänsyn. Insatserna från samhället måste inriktas på att skapa förutsättningar för varaktiga jobb över hela landet på den ordinarie arbetsmarknaden. En sådan politik är också grunden för ungdomars sysselsättning.

I motion A276 refereras härefter AMS framställning till regeringen med kommentaren att AMS förslag är i linje med vad centerpartiet tidigare har föreslagit. I avvaktan på proposition beräknar motionärerna ett belopp om 1 miljard kronor till kostnader för statsbidrag till inskolningsplatser m.m.

I motion A4 anförts med hänvisning till den utformning av arbetsmarknadspolitik som centerpartiet har förordat i partimotion 1988/89:A276 att en arbetsmarknadspolitik med en markerad inriktning mot arbetslinjen enligt centerpartiets modell kommer att underlätta även för ungdomar att få arbete på den reguljära arbetsmarknaden och minska behovet av särskilda stödinsatser. Alla kan dock inte trots sådana insatser få arbete och då måste särskilda åtgärder vidtas för att lindra konsekvenserna för dem som drabbas. Motionärerna erinrar om att det är mot den bakgrunden som man bör se centerpartiets förslag till allmän arbetslöshetsförsäkring som skulle ge bl.a. många ungdomar ett förstärkt socialt skydd. Avslutningsvis anförts att det emellertid är särskilt viktigt att ungdomar som står i begrepp att träda in på arbetsmarknaden får möjlighet till arbete eller utbildning framför kontantstöd, vilket regeringen bör underrättas om.

Utskottet får anföra följande.

Centerpartiets förslag till utformning av arbetsmarknadspolitik och till en allmän arbetslöshetsförsäkring har prövats tidigare under detta riksmöte. I enlighet med vad utskottet hemställt i betänkandet 1988/89:AU11 har förslagen inte vunnit riksdagens bifall. I övrigt delar utskottet motionärernas uppfattning att grunden för framgång i strävandena att förbättra ungdomars sysselsättning läggs genom insatser inom ramen för en framsynt politik för ekonomisk utveckling. Detta är ovedersägligt. Utskottet ansluter sig också till tanken att arbete och utbildning bör prioriteras framför kontantstöd till ungdomar. Även i detta fall är det dock fråga om ett etablerat synsätt, och det är därför inte i detta sammanhang påkallat för riksdagen att gentemot regeringen göra allmänna uttalanden av det i centermotionerna begärda slaget.

Vad slutligen beträffar kontaktverksamheten mellan skola och arbetsförmedling så pågår försök härmed i olika former. Utskottet är inte berett att på grundval av föreliggande motionsyrkande föreslå att dessa försök utvidgas eller permanentas utan anser att man bör avvakta resultatet av den förra året tillsatta Skola-Arbete-utredningen (U 1988:11).

På grund av det ovan anförda avstyrker utskottet de redovisade yrkandena i motionerna A4, A276 och A281.

Kjell-Arne Welin m.fl. (fp) hemställer i motion 1988/89:A458 om ett tillkännagivande till regeringen om *åtgärder mot ungdomsarbetslöshet*. Som huvudpunkter i ett åtgärdsprogram förordar motionärerna att ungdomar skall få hjälp till och stimuleras att starta eget, att statsbidraget till lärlingsplatser förbättras så att arbetsgivarna motiveras att anställa flera

lärlingar *samt* att ungdomsplatserna med heltidsarbete för 16–17-åringar utvidgas till att omfatta också 18–20-åringar.

Regeringens nya förslag beträffande inskolningsplatser bör tillgodose motionärernas önskemål om särskilt anordnade heltidsarbeten även för 18–19-åringar. I övrigt hänvisar utskottet beträffande hjälp till egen verksamhet till att det s.k. starta-eget-bidraget, som finansieras från anslaget Sysselsättningssskapande åtgärder, står öppet även för ungdomar och beträffande lärlingsutbildningen till behandlingen av den frågan i betänkandet 1988/89:UbU15 med anledning av motioner från bl.a. folkpartiet. På grund av det anförda anser utskottet att motion A458 inte påkallar någon åtgärd från riksdagens sida, varför den avstyrks i föreliggande del.

Enligt åtgärdsprogrammet i motion A458 bör det också finnas en ambition att rejält *samordna skolpolitiska och arbetsmarknadspolitiska åtgärder* om ungdomsarbetslösheten skall kunna bemästras. Även i motion 1988/89:A3 av Inger Schörling m. fl. (mp) efterlyses en samordning av samhällets åtgärder för att hjälpa ungdomar till arbete.

Motionärerna har inte närmare utvecklat behovet av en förbättrad åtgärdsamordning. Utskottet tar för sin del en sådan samordning för given. I den mån det finns brister i samordningen mellan skola och arbetsförmedling utgår utskottet från att de klarläggs i Skola–Arbete-utredningen och avstyrker därmed de båda motionerna i hithörande delar.

Vänsterpartiet kommunisterna föreslår i motion 1988/89:A6 en *allmän inskolningsgaranti* och hemställer att riksdagen av regeringen skall begära förslag härom.

I motiveringen för yrkandet anføres att vpk i huvudsak accepterar regeringens förslag att inrätta inskolningsplatser och att vpk med tillfredsställelse hälsar att ungdomslagen avskaffas. Inskolningsplatserna är emellertid inget universalmedel som löser några avgörande problem. Kommer ungdomar som inte får arbete efter att ha varit på ungdomsplats i sex månader att hamna i karusellen av andra åtgärder?

Historien visar, fortsätter vpk, att en högkonjunktur följs av en lågkonjunktur, då ungdomarna kommer att drabbas hårdast. Någon beredskap för en sådan utveckling finns inte i arbetsmarknadspolitiken. Samhället bör gardera sig för en kommande lågkonjunktur och införa ett system som kan benämnas en allmän inskolningsgaranti och fastläggs genom lag. Denna skall gälla dem som ännu inte har kommit in på arbetsmarknaden eller har mycket liten arbetslivserfarenhet. I första hand kommer ungdomar, flyktingar och vissa hemarbetande kvinnor i fråga. Inskolningsgarantin skall omfatta hela arbetsmarknaden och ge arbetsförmedlingen rätt att anvisa t.ex. en arbetslös per 50 anställda i såväl privat som offentlig verksamhet räknat på företagets, förvaltningens och branschens storlek. Detta innebär en skyldighet för företag och förvaltningar att bereda arbetslösa en meningsfull sysselsättning, vilket i sin tur innebär en inskränkning i arbetsgivarnas rätt att fritt anställa arbetskraft.

Arbetsgivarna skall solidariskt finansiera inskolningsgarantin med en särskild arbetsgivaravgift. Avgiftsmedlen skall täcka 50 % av kostnaderna för löner och sociala avgifter för dem som hänvisas till privat verksamhet. 75 % av kostnaderna i privata företag med färre än 15 anställda och 100 % av

kostnaderna för dem som hänvisas till offentlig verksamhet. Lönerna skall vara avtalsenliga och arbetsuppgifterna så lika ordinarie uppgifter som möjligt.

Utskottet gör följande bedömning.

Motionärerna påpekar själva att de även tidigare har lanserat tanken på en inskolningsgaranti men då med benämningen ungdomsgaranti. Förslag med den innebörden har behandlats av utskottet i betänkandena AU 1983/84:7 (s. 21) och AU 1984/85:11 (s.39–40).

En nära till hands liggande invändning mot en garanti av det slag vpk föreslår är att den kommer att ställa arbetsförmedlarna inför vanskliga uppgifter när garantin skall utlösas i en lågkonjunktur. Företag och förvaltningar skall tillhållas sin skyldighet att nyrekrytera arbetslösa fastän arbetsförmedlarna är bättre underrättade än andra om hur efterfrågedämpningen inriktar personalplaneringen på nyanställningsstopp och personalminskningar.

Under de tidigare lågkonjunkturerna har prövats olika typer av löne- och andra kostnadssubventioner för att underlätta för företag och förvaltningar att behålla anställd personal och stimulera dem att tidigarelägga nyrekryteringar inför en konjunkturvändning. Det finns numera ganska rika erfarenheter av hur sådana åtgärder har fungerat som man kan ta fasta på. Det är åtgärder som kan vidareutvecklas med hänsyn till de nya krav som ställs vid kommande konjunkturskiftningar i den mån nuvarande åtgärdssystem inte är tillräckligt för att upprätthålla den arbetsmarknadspolitiska beredskapen utan behöver förstärkas.

Utskottet ifrågasätter alltså behov och effekter av den inskolningsgaranti vpk förordar och anser att riksdagen inte bör frågå sin tidigare inställning i frågan. Motion A6 avstyrks följaktligen av utskottet.

Principerna för regeringsförslaget

Målgruppen för regeringsförslaget är arbetslösa ungdomar i åldern 18–19 år. Beträffande åldersgränsen görs samma modifieringar som i dag för främst handikappade ungdomar. De åtgärder som i första hand skall komma i fråga är erbjudande om arbete på den reguljära arbetsmarknaden genom en intensifierad arbetsförmedling med jobb-sökaraktiviteter, i andra hand utbildning. Ungdomar som inte kan anvisas reguljärt arbete eller utbildning skall kunna hänvisas till inskolningsplatser med arbete på heltid.

Inskolningsplatserna skall vara av två slag: antingen avtalade inskolningsplatser som omfattar hela arbetsmarknaden, både den offentliga och den privata, eller särskilda inskolningsplatser som inrättas hos offentliga arbetsgivare. Anvisning till särskild inskolningsplats förutsätts ske först sedan det har visat sig att anvisning av avtalad plats inte är möjlig.

Nuvarande lagstiftning om ungdomslag upphävs och ersätts med en ny lag om särskilda inskolningsplatser hos offentliga arbetsgivare. Den nya ordningen börjar gälla den 1 juli i år.

Den principiella uppläggningsen av regeringens förslag har godtagits i de föreliggande motionerna. Förslagen skall ses mot bakgrund av de ändrade förutsättningar som föreligger. När ungdomslagen kom till var ungdomskullarna stora och efterfrågan på arbetskraft låg. I dag har antalet ungdomar i de

aktuella åldrarna sjunkit och en växande andel av dem studerar samtidigt som behovet av arbetskraft har ökat. Förslagen kan också sägas tillmötesgå den kritik som under åren har riktats mot ungdomslagen, exempelvis att arbete i denna form har varit ensidigt inriktat på den offentliga sektorn och gett sysselsättning på halvtid i stället för på heltid. Även utskottet ansluter sig alltså till den allmänna uppläggnings av regeringens förslag.

Utskottet återkommer till detaljerna i det följande men vill redan här peka på att de nya inskolningsplatserna förutsätts innehålla ett *introduktionsprogram* med handledning, information om arbetsmiljö, förhållanden på arbetsplatsen och prövning på skilda arbetsuppgifter. Därmed tillgodoses ett i motion 1988/89:A225 av Elver Jonsson m.fl. (fp) uttryckt önskemål om att introduktionsplatserna skall utformas så att de verkligen fyller en pedagogisk och introducerande funktion. Motionen påkallar därmed inte någon åtgärd från riksdagens sida.

Anvisningstid

Enligt propositionen skall intensifierad arbetsförmedling med jobb-sökaraktiviteter sättas in senast tre veckor efter det att ungdomarna anmält sig på arbetsförmedlingen. Om det efter ytterligare fyra veckor står klart att det inte är aktuellt med reguljärt arbete eller utbildning får anvisning ske till avtalad eller särskild inskolningsplats. Den sammanlagda arbetssökandetiden före anvisningen blir sålunda sju veckor. Från denna normalt för arbetssökandet görs undantag för ungdomar som har slutat skolan på våren. Denna grupp ungdomar skall som regel anvisas inskolningsplats först den 1 november samma år.

I fråga om de särskilda inskolningsplatserna är de nu refererade reglerna om anvisningstid intagna i 4 § lagförslaget om sådana platser.

Sonja Rembo m.fl. (m) förordar i motion 1988/89:A5 tio veckors sökandetid före anvisning till inskolningsplats. Som motivering anförs bl.a. dels att det normala måste vara att ungdomarna söker sig ut på arbetsmarknaden på egen hand, dels att det finns en risk för att de avtalade inskolningsplatserna utvecklas till generella subventioner till företagens anställning av ungdomar. Den korta söktiden kan ge arbetsgivarna ekonomiskt incitament att förhåla anställningarna någon tid för att komma i åtnjutande av lönesubventionen. Motionärerna tillägger att för ett fåtal ungdomar med sociala problem kan det vara motiverat att de får en särskild inskolningsplats redan efter en kortare arbetslöshetstid.

Med de bestämmelser som gäller i dag skall anvisning till arbete i ungdomslag ske senast tre veckor efter det att den unge anmält sig som arbetssökande hos arbetsförmedlingen. Den anvisade platsen behöver dock inte tillträdas förrän efter ytterligare tre veckor, om arbetsförmedlingen anser det motiverat med fortsatta jobb-sökaraktiviteter. Under den tiden utgår lön som om den unge tillträtt platsen. Den sammanlagda söktiden blir därmed sex veckor. För ungdomar som har slutat skolan eller genomgått annan, inte helt kortvarig utbildning skall anvisning ske senast efter tre månader.

Den nuvarande anvisningstiden har i olika sammanhang kritiserats som väl

kort, och AMS har förordat att söktiden i det nya systemet skall vara tolv veckor.

1988/89:AU16

Som utskottet ser det kommer anvisningstiden för ungdomar som slutat skolan på våren att få mest praktisk betydelse. Den nya regeln – som i den delen överensstämmer med AMS förslag – om att anvisning till inskolningsplats i sådana fall får ske tidigast den 1 november är en betydande skärpning jämfört med dagsläget. Hur lång anvisningstiden skall vara i andra fall kan självfallet diskuteras – det är en avvägning mellan de ökade möjligheter en förlängd tid kan ge arbetsförmedlingen att finna reguljära arbetsplaceringar och risken att de ungas arbets sökande övergår i sysslolöshet. Regeringsförslaget innebär att anvisningstiden i de nu avsedda fallen förlängs en vecka. Utskottet anser att detta bör godtas i avvaktan på erfarenheter av det nya systemet. Detta innebär att 4 § förslaget till lag om särskilda inskolningsplatser bör antas av riksdagen och att motion A5 i aktuella delar samtidigt avstyrks.

Ekonomiskt stöd vid jobb-sökaraktiviteter

Som ovan nämnts utgår enligt nu gällande bestämmelser ersättning till ungdomar som i stället för att tillträda en plats i ungdomslag deltar i kurser och andra aktiviteter för fortsatt arbets sökande. På samma sätt skall i det nya systemet de unga som deltar i arbetsförmedlingens jobb-sökaraktiviteter få ekonomiskt stöd. Detta stöd bör enligt propositionen ha formen av utbildningsbidrag motsvarande det som lämnas vid arbetsmarknadsutbildning. Rätten till bidrag skall inträda tidigast tre veckor efter att den unge anmält sig som arbets sökande. I de fall anvisning till inskolningsplats kan ske först efter den 1 november får kvalifikationstiden för utbildningsbidrag anpassas till detta.

Sonja Rembo m. fl. (m) förordar i motion 1988/89:A5 att ersättningen skall utgå med samma belopp som kontant arbetsmarknadsstöd (KAS) med motiveringen att jobb-sökaraktiviteterna normalt pågår högst fyra timmar per dag och därför inte är jämförbara med arbetsmarknadsutbildning.

Utbildningsbidragsbeloppet för ungdomar under 20 år är innevarande år 191 kr. per dag om inte ungdomarna på grund av rätt till ersättning från arbetslöshetskassa eller vårdnadsplikt är berättigade till bidrag med högre belopp. Stödbeloppet i KAS är 158 kr. per dag.

Med de nya förutsättningar som gäller finns inte skäl att begränsa jobb-sökaraktiviteterna till en del av dagen. Utskottet utgår från att de i fortsättningen som regel kommer att försiggå på heltid. Därtill bör framhållas att ersättningen ges till ungdomarna på det uttryckliga villkoret att de deltar i de jobb-sökaraktiviteter som arbetsförmedlingen erbjuder. Från dessa utgångspunkter anser utskottet att det är rimligt med en ersättning som motsvarar utbildningsbidrag i enlighet med regeringens och AMS förslag. Av detta ställningstagande följer att utskottet avstyrker motionsyrkandet.

Avtalade inskolningsplatser

Regeringens förslag innebär som inledningsvis nämnts att avtalade inskolningsplatser skall kunna inrättas hos arbetsgivare inom både den privata och

offentliga sektorn. Vad den offentliga sektorn beträffar anförs i propositionen att arbetsmarknadsparterna på denna sektor både i AMS styrelse och i sina remissvar sagt sig vara beredda att träffa avtal om inskolningsplatser liknande de avtal som nu finns i näringslivet. Arbetsmarknadsministern utgår därför från att erforderliga avtal träffas i god tid före den 1 juli 1989. Hon framhåller samtidigt att det också är viktigt att kompletterande avtal sluts inom det privata näringslivet så att det finns tillräckligt antal platser inom alla branscher.

En fråga som inte aktualiserats i propositionen men däremot i motion 1988/89:A5 av Sonja Rembo m.fl. (m) är om man för de avtalade inskolningsplatserna bör göra en *regional avgränsning*. Motionärerna anser att användningen av avtalade platser bör geografiskt begränsas till regioner med påtagliga och bestående problem och i vart fall inte inrättas i storstadsregionerna. De föreslår att regeringen bemyndigas att göra erforderliga avgränsningar.

Vid remissbehandlingen av AMS framställning har riksrevisionsverket uttryckt en liknande uppfattning som motionärerna.

Den allmänna utgångspunkten för regeringens förslag är att ungdomarna i det goda konjunkturläge som nu råder och med det stora behov av arbetskraft som föreligger har goda möjligheter att på egen hand eller med arbetsförmedlingens hjälp skaffa sig ett reguljärt arbete. Detta bör gälla inte minst i storstadsregionerna. De ungdomar som i dessa regioner eller på andra håll med hög efterfrågan på arbetskraft blir aktuella för anvisning till inskolningsplats får förutsättas vara i behov av särskilt stöd. Utskottet utgår vidare från att arbetsförmedlingen avvisar försök från arbetsgivares sida att ställa inskolningsbidrag som villkor för anställning av ungdomar i de fall bidragsgivningen inte är välgrundad. Med dessa uttalanden avstyrker utskottet motion A5 i den förevarande delen.

När det gäller *statsbidraget till avtalade inskolningsplatser* föreslår regeringen att detta skall utgöra högst 50 % av de totala lönekostnaderna under sex månader, med möjlighet att förlänga bidragstiden till högst tolv månader om det finns särskilda skäl härför. Bidragets storlek skall inom den angivna ramen bestämmas i de enskilda fallen med hänsyn till omfattningen av introduktion och inskolning.

Inger Schörling m. fl. (mp) föreslår i motion 1988/89:A3 att det skall finnas möjlighet att ge bidrag med mer än 50 % av lönekostnaderna i de fall alternativet är anvisning till särskild inskolningsplats. Motionärerna betonar dessutom vikten av att *ideella föreningar* får möjlighet att anställa ungdomar på båda typer av inskolningsplatser och understryker att ungdomarna bör ges goda möjligheter att ägna sig åt miljö- och naturvårdande insatser, vilket de ideella föreningarna ofta arbetar med.

Motionsförslaget överensstämmer i fråga om bidragsnivån med vad AMS har förordat i sin framställning.

När det gäller bidragsnivån bör erinras om att lönebidragen för anställning av handikappade normalt utgör 50 % av lönekostnaderna. Utskottet anser att inskolningsbidraget inte bör ge möjlighet att erbjuda högre lönesubventioner för de ungdomar det här gäller. Utskottet tillstyrker alltså regeringens förslag på denna punkt och avstyrker motion A3 i motsvarande del.

Med anledning av vad som därutöver anförts i motionen bör erinras om att inskolningsplatserna är avsedda att ge de unga praktisk utbildning eller inskolning i arbetslivet inom områden där de har möjlighet att få fortsatt anställning. Leder arbete hos en ideell förening till att den unges ställning på arbetsmarknaden förbättras, exempelvis genom att föreningen har möjlighet att låta den unge fortsätta anställningen efter bidragstidens utgång, och finns tillämpligt avtal är syftet med inskolningsplatserna tillgodosett. Något hinder kan då självfallet inte resas mot att anvisa inskolningsplats hos föreningen. Vad nu sagts äger tillämpning också på anvisning av inskolningsplatser i miljö- och naturvårdsarbete, och utskottet anser därför att det inte finns anledning för riksdagen att göra de uttalanden som begärs i motion A3, utan denna avstyrks även i de nu behandlade delarna.

Särskilda inskolningsplatser

Anordnandet av de särskilda inskolningsplatserna skall ske hos offentliga arbetsgivare enligt överenskommelse med länsarbetsnämnden, som i sista hand skall kunna rekvirera plats hos den unges hemkommun. Anordnandet sker med andra ord i huvudsak enligt samma mönster som gäller för arbetsplatser i de nuvarande ungdomslagen. Arbete på de särskilda inskolningsplatserna skall i regel vara ett heltidsarbete i motsats till ungdomslagens halvtidsarbete. Anvisning till arbete på särskild inskolningsplats förutsätts bli omprövad minst varannan månad. Anställning på sådan plats skall normalt inte vara längre än två månader.

I 8 § förslaget till lag om särskilda inskolningsplatser regleras möjligheten att låta ungdomar arbeta på *särskilda inskolningsplatser hos enskilda arbetsgivare*.

Sonja Rembo m.fl. (m) yrkar i motion 1988/89:A5 att riksdagen beslutar att även privata företag och organisationer skall kunna ordna särskilda inskolningsplatser. Som skäl härför anføres att vissa ungdomar – i många fall med sociala problem – ställer höga krav på lämpliga inskolningsplatser. Det finns många enskilda personer i företag och organisationer som är väl lämpade för och beredda att ta hand om sådana ungdomar. Det finns därför ingen anledning att begränsa de särskilda inskolningsplatserna till den offentliga sektorn.

Inger Schörling m.fl. (mp) påpekar i motion 1988/89:A3 att det förhållandet att enbart offentliga arbetsgivare kan anlitas för de särskilda inskolningsplatserna medför att arbetsutbudet minskar. Med hänvisning till avfattningen av 8 § lagförslaget föreslår motionärerna ett förtydligande vad beträffar möjligheten för enskilda arbetsgivare att anställa ungdomar på särskilda inskolningsplatser. Det kan här erinras om motionärernas i det föregående redovisade önskemål att ideella föreningar skall kunna anställa ungdomar på såväl avtalade som särskilda inskolningsplatser.

I den nuvarande verksamheten med ungdomslag görs två undantag från principen att arbete skall beredas hos offentliga arbetsgivare. Dels kan kommunerna på vissa villkor låta ungdomarna utföra avgränsade arbetsuppgifter hos enskilda arbetsgivare, dels kan skogsvårdsstyrelserna låta ungdomar utföra arbete hos enskilda arbetsgivare inom skogsbruket. I ingetdera

fallet görs åtskillnad mellan olika kategorier ungdomar. När en motsvarande bestämmelse om arbete hos enskilda arbetsgivare förs över till 8 § lagförslaget om särskilda inskolningsplatser görs samtidigt en begränsning i det att detta blir en åtgärd som i fortsättningen skall förbehållas psykiskt eller fysiskt handikappade ungdomar.

Utskottet anser att placering av ungdomar på avtalade inskolningsplatser är den åtgärd som så långt möjligt skall eftersträvas i det fall de unga, genom de arbetsförmedlande åtgärder som behandlats i de föregående, inte erhållit reguljär anställning. Som tidigare framhållits skall avtalade platser finnas hos både offentliga och privata arbetsgivare och inom olika förvaltningar och branscher. Det bör därför vara möjligt att i stor utsträckning kunna tillgodose skiftande behov och intressen hos ungdomarna genom placering på avtalade platser.

För de avtalade platserna skall som förut nämnts utgå statsbidrag med upp till 50 % av lönekostnaderna. För de särskilda platserna föreslås statsbidraget – såsom närmare redovisas nedan – bli dubbelt så stort. Som utskottet ser det bör man vara försiktig med att öppna möjlighet för enskilda arbetsgivare – som inte lagligen kan åläggas att ställa platser till förfogande – att spela med olika statsbidragsnivåer vid förhandlingar om att ta emot ungdomar.

Inskolningsplatserna, både avtalade och särskilda, är som förut sagts uteslutande avsedda att stärka ungdomarnas ställning på arbetsmarknaden. Hänsyn till arbetsgivarens ekonomiska situation kan därför inte – såsom antyds i motion A3 – få påverka statsbidragets storlek och val av placeringsform.

Från dessa utgångspunkter anser utskottet att det är väl motiverat att i förhållande till nuläget begränsa placeringsmöjligheterna hos enskilda arbetsgivare när det gäller de särskilda inskolningsplatserna. I det nya systemet är förutsättningarna annorlunda. Det bör samtidigt påpekas att avsikten med den nya regeln är att göra det möjligt att placera handikappade ungdomar hos enskilda arbetsgivare när dessa men inte hemkommunen kan erbjuda arbetsuppgifter som är lämpliga med hänsyn till ungdomarnas handikapp.

Med återopande av det anförda föreslår utskottet med avstyrkande av motionerna A3 och A5 i de nu behandlade delarna att riksdagen antar 8 § i regeringens lagförslag beträffande särskilda inskolningsplatser.

Åldersgränsen för handikappade ungdomar kommer att vara densamma som i ungdomslagen, dvs. lagen om särskilda inskolningsplatser blir tillämplig på psykiskt och fysiskt handikappade ungdomar som har fyllt 20 men inte 25 år. Med denna bestämmelse tillgodoses ett i motion 1988/89:A281 av Börje Hörnlund m.fl. (c) framställt yrkande att en åldersgräns av 25 år för arbetshandikappade skall bibehållas i det nya systemet. Motionen påkallar därmed inte någon riksdagens åtgärd.

I fråga om *statsbidraget till de särskilda inskolningsplatserna* föreslår regeringen att detta skall utgöra 100 % av den totala lönekostnaden och att därutöver skall lämnas ett administrationsbidrag motsvarande 5 % av lönekostnaden.

Sonja Rembo m.fl. (m) yrkar i motion 1988/89:A5 att bidraget till lönekostnaderna skall utgöra högst 100 % med hänvisning till att länsarbets-

nämnderna bör kunna komma överens med upplåtare av särskilda inskolningsplatser om ersättningens storlek.

1988/89:AU16

Förslaget att göra statsbidragets nivå förhandlingsbar bör ses mot bakgrund av motionärernas ovan redovisade förslag om särskilda inskolningsplatser hos privata företag och organisationer. I sådana fall skulle det kunna vara motiverat att anpassa statsbidraget efter förhållandena i varje särskilt fall. Utskottet har ovan avstyrkt en utvidgad användning av särskilda platser hos enskilda arbetsgivare och avstyrker därför även motionsförslaget beträffande statsbidraget. Detta bör utgå i enlighet med regeringens förslag.

Lagförslagen i övrigt

Övriga paragrafer i förslaget till lag om särskilda inskolningsplatser hos offentliga arbetsgivare har inte gett utskottet anledning till yttrande. Detsamma gäller om de förslag regeringen har lagt fram i propositionen till följdändringar m.m. i lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring, lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd, lagen (1982:80) om anställningsskydd, lagen (1976:600) om offentlig anställning, taxeringslagen (1956:623), lagen (1981:691) om socialavgifter samt lagen (1988:1530) om ändring i kommunalskattelagen (1928:370) och lagen (1988:881) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring. I de sistnämnda lagförslagen bör dock göras formella jämkningar med hänsyn till att regeringen även i propositionerna 1988/89:111 och 1988/89:112 har föreslagit ändringar i samma ändringslagar, vilket behandlas i socialförsäkringsutskottets betänkande 1988/89:SfU16. Utskottet lägger fram sina jämkningsförslag i bilaga 2 till detta betänkande.

Övergångsanordningar

Det nya systemet är avsett att börja gälla den 1 juli i år, då lagstiftningen om ungdomslag skall upphöra att gälla. De ungdomar som då är sysselsatta i ungdomslag bör dock övergångsvis få fortsätta sina anställningar under andra halvåret 1989, varefter verksamheten med ungdomslag bedöms vara avvecklad.

Utvärdering

Elver Jonsson m.fl. (fp) anser i motion 1988/89:A7 att det kan ifrågasättas hur den nya verksamheten kommer att utfalla. Motionärerna pekar bl.a. på att regeringen har gått ifrån AMS förslag beträffande anvisningstiden. De föreslår att riksdagen av regeringen skall begära en utvärdering av verksamheten, att redovisas när reformen har varit i kraft ett år.

Utskottet utgår från att regeringen i samband med de årliga anslagsframställningarna eller i andra lämpliga sammanhang kommer att hålla riksdagen underrättad om hur det nya systemet fungerar utan att det uttryckligen begärs av riksdagen. Utskottet avstyrker därför att riksdagen gör den i motionen begärda framställningen till regeringen.

Börje Hörnlund m. fl. (c) noterar i motion 1988/89:A4 att arbetsmarknadsproblemen för ungdomar i åldern 20–24 år inte har tagits upp i propositionen. De hemställer att riksdagen hos regeringen skall begära förslag till garanti för arbete och utbildning för ungdomar, i denna åldersgrupp enligt samma grunder som skall gälla för ungdomar i åldern 18–19 år. Motionärerna menar att risken för utslagning är störst för ungdomar i åldern 20–24 år. Med hänsyn till att huvuddelen av de arbetssökande i denna åldersgrupp dock får arbete efter relativt kort tid och andelen långstidsarbetslösa är låg bör det finnas ekonomiskt utrymme för en arbets- och utbildningsgaranti även för dessa ungdomar. Motionärerna beräknar att 1 400 avtalade och 400 särskilda inskolningsplatser skall kunna inrättas till en kostnad av 150 milj. kr.

Arbetslöshetsproblemen för de s.k. äldre ungdomarna har uppmärksamats på senare år bl.a. i form av särskilda utbildningsåtgärder inom AMU:s ram. I Örebro startades år 1984 ett flerårigt projekt med s.k. ungdomsarbete med varning av arbete och utbildning för ungdomar i åldern 20–24 år. Liknande projekt har prövats på andra håll. Resultatet av dessa och andra åtgärder samt den allmänt ökade efterfrågan på arbetskraft har, som motionärerna själva påpekar, lett till en betydande minskning av den tidigare höga arbetslösheten i denna åldersgrupp. Den var 3,4 % första kvartalet i år, en minskning med en procentenhet jämfört med motsvarande tid förra året och med drygt två procentenheter jämfört med första kvartalen åren 1984–1986. Trots nedgången är dock arbetslösheten för de äldre ungdomarna dubbelt så stor som för arbetskraften i dess helhet.

Effekterna av ungdomsarbetet i Örebro och andra arbetsmarknadspolitiska åtgärder för ungdomar i åldern 20–24 år i tre jämförbara kommuner (Helsingborg, Borås och Sundsvall) har på arbetsmarknadsdepartementets uppdrag studerats av institutet för social forskning. Bl.a. genomfördes en uppföljning av vad som hänt deltagarna från det att de genomgått åtgärderna upp till 24 månader senare. Forskningsresultaten har publicerats av delegationen för arbetsmarknadspolitisk forskning (EFA) i en i år utkommen rapport med titeln "Språngbräda till arbete?".

Det är för tidigt att dra några slutsatser av den nyutkomna EFA-rapporten beträffande utformningen av stödinsatserna för de äldre ungdomarna. Med hänsyn härtill och till det förbättrade sysselsättningsläget för dem anser utskottet att det inte är aktuellt att nu initiera nya stödformer. För de ungdomar som trots det gynnsamma läget har problem står gängse arbetsmarknadspolitiska åtgärder till förfogande: arbetsförmedling, arbetsmarknadsutbildning, rekryteringsstöd och heredskapsarbete. Av dessa åtgärder vill utskottet särskilt framhålla arbetsmarknadsutbildningen, och det kan påpekas att denna åtgärdsform nu används i betydande utsträckning för de ungdomar det här gäller. Med det anförda avstyrker utskottet motion A4 i denna del.

Anslagsfrågor m.m.

Verksamheten med ungdomslag finansieras i dag från förslagsanslaget Statsbidrag för ungdomslag och verksamheten med inskolningsplatser från

reservationsanslaget Statsbidrag till inskolningsplatser. Någon fortsatt medelsanvisning för ungdomslagen föreslås inte av regeringen, som anser att bidragskostnaderna för ungdomslagsplatser som övergångsvis är kvar till utgången av år 1989 bör få bestridas av medlen till inskolningsplatser. Vidare förordas att den medelsreservation som kan uppkomma på innevarande budgetårs anslag till inskolningsplatser skall få användas i den nya verksamheten nästa budgetår. Utskottet har inget att invända mot dessa förslag.

Vad regeringen har föreslagit i fråga om grunder för statsbidragen till avtalade och särskilda inskolningsplatser godtas av utskottet i den mån bidragsfrågorna inte har behandlats i det föregående.

Kostnaderna nästa budgetår för de av regeringen föreslagna ungdomsåtgärderna beräknas i propositionen till sammanlagt 850 milj. kr. Härav belöper 38 milj. kr. på utbildningsbidrag till ungdomar som deltar i jobb-sökaraktiviteter, 465 milj. kr. till bidrag för avtalade inskolningsplatser med en volym av 7 000 årsarbetsplatser och 347 milj. kr. för lönekostnads- och administrationsbidrag för särskilda inskolningsplatser med en volym av 2 500 platser.

Behovet av medel för bidrag till deltagarna i jobb-sökaraktiviteter har inte ifrågasatts i motionerna, och utskottet föreslår att det belopp regeringen har begärt anvisas på anslaget Kontant arbetsmarknadsstöd och utbildningsbidrag. Detta innebär en ändring av riksdagens tidigare fattade beslut om anslag för ändamålet med anledning av utskottets hemställan på denna punkt i betänkandet 1988/89:AU11.

När det gäller medelsbehovet för statsbidrag till inskolningsplatser nästa budgetår så beräknas detta av regeringen som ovan nämnts till sammanlagt 812 milj. kr. Centerpartiet föreslår i kommittémotionen 1988/89:A4 av Börje Hörnlund m.fl. att ytterligare 150 milj. kr. anvisas för att finansiera de i motionen föreslagna särskilda åtgärderna för ungdomar i åldern 20–24 år.

Eftersom utskottet inte har ställt sig bakom förslaget i motion A4 om särskilda åtgärder för de äldre ungdomarna avstyrks den i motionen föreslagna anslagsuppräknningen. Med godtagande av propositionens beräkning av medelsbehovet föreslår utskottet att anslaget Statsbidrag till inskolningsplatser för nästa budgetår uppförs med det belopp regeringen har begärt.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *förutsättningarna för ungdomars inträde på arbetsmarknaden*

att riksdagen avslår motion 1988/89:A5 yrkande 1,

2. beträffande *inriktning av insatserna för arbete och utbildning åt ungdomar*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:A4 yrkande 1, 1988/89:A276 yrkande 3 och 1988/89:A281 yrkande 6,

3. beträffande *åtgärder vid ungdomsarbetslöshet*

att riksdagen avslår motion 1988/89:A458 yrkande 1 i motsvarande del,

4. beträffande *samordning av åtgärder för unga*
att riksdagen avslår motionerna 1988/89:A3 yrkande 1 och 1988/89:A458 yrkande 1 i motsvarande del,

5. beträffande *allmän inskolningsgaranti*
att riksdagen avslår motion 1988/89:A6,

6. beträffande *introduktionsprogram*
att riksdagen avslår motion 1988/89:A225 yrkande 1,

7. beträffande *anvisningstiden*
att riksdagen med avslag på motion 1988/89:A5 yrkandena 2 och 3 antar 4 § i det till proposition 1988/89:109 fogade förslaget till lag om särskilda inskolningsplatser hos offentliga arbetsgivare,

8. beträffande *ekonomiskt stöd vid jobb-sökaraktiviteter*
att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del avslår motion 1988/89:A5 yrkande 5.

9. beträffande *regional avgränsning av avtalade inskolningsplatser*
att riksdagen avslår motion 1988/89:A5 yrkande 4.

10. beträffande *statsbidrag till avtalade inskolningsplatser*
att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del avslår motion 1988/89:A3 yrkande 3.

11. beträffande *inskolningsplatser hos ideella föreningar m.m.*
att riksdagen avslår motion 1988/89:A3 yrkandena 4 och 5,

12. beträffande *särskilda inskolningsplatser hos enskilda arbetsgivare*
att riksdagen med avslag på motionerna 1988/89:A3 yrkande 2 och 1988/89:A5 yrkande 7 antar 8 § i propositionens lagförslag beträffande särskilda inskolningsplatser.

13. beträffande *åldersgränsen för handikappade ungdomar*
att riksdagen avslår motion 1988/89:A281 yrkande 5,

14. beträffande *statsbidraget till de särskilda inskolningsplatserna*
att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del avslår motion 1988/89:A5 yrkande 6.

15. beträffande *ändringar i kommunalskattelagen och lagen om allmän försäkring*
att riksdagen antar de av utskottet i bilaga 2 framlagda lagändringsförslagen,

16. beträffande *lagförslagen i övrigt*
att riksdagen antar de till propositionen fogade lagförslagen i den mån de inte har behandlats i föregående moment,

17. beträffande *utvärdering av reformen*
att riksdagen avslår motion 1988/89:A7,

18. beträffande *åtgärder för ungdomar i åldern 20–24 år*
att riksdagen avslår motion 1988/89:A4 yrkande 2.

19. beträffande *disposition av reservationsmedel*
att riksdagen godkänner det i propositionen förordade utnyttjandet av under innevarande budgetår reserverade medel under anslaget Statsbidrag till inskolningsplatser,

20. beträffande *statsbidragsgrunder*
att riksdagen godkänner de i propositionen förordade grunderna för

statsbidrag till inskolningsplatser m.m. i den mån frågan inte har behandlats i föregående moment. 1988/89:AU16

21. beträffande *medelsanvisning för utbildningsbidrag* att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del – med tillägg till tidigare beslut (1988/89:AU11 hemställer mom. 32) – under det på tionde huvudtiteln upptagna förslagsanslaget *Kontant arbetsmarknadsstöd och utbildningsbidrag* för budgetåret 1989/90 anvisar ytterligare 38 000 000 kr.,

22. beträffande *medelsanvisning för inskolningsplatser* att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del samt med avslag på motion 1988/89:A4 yrkande 3 under tionde huvudtiteln till *Statsbidrag till inskolningsplatser* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag av 812 000 000 kr.

Stockholm den 2 maj 1989

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Lars Ulander

Närvarande: Lars Ulander (s), Elver Jonsson (fp), Kjell Nilsson (s), Marianne Ståhlberg (s), Börje Hörnlund (c), Lahja Exner (s), Anders G Högmark (m), Sten Östlund (s), Mona Saint Cyr (m), Charlotte Branting (fp), Kersti Johansson (c), Lars-Ove Hagberg (vpk), Anna Horn af Rantzien (mp), Monica Öhman (s), Eivor Husing (s), Erik Holmkvist (m) och Yngve Wernersson (s).

Reservationer

1. Förutsättningarna för ungdomars inträde på arbetsmarknaden (mom. 1)

Anders G Högmark, Mona Saint Cyr och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar med "Med anledning" och slutar med "denna punkt" bort ha följande lydelse:

Ungdomsarbetslösheten har de senaste åren sjunkit betydligt jämfört med 1980-talets början och mitt. Fortfarande är dock arbetslösheten bland ungdomar förhållandevis hög. Den var 3,3 % första kvartalet i år mot 1,5 % för arbetskraften i dess helhet under samma tid.

Det finns flera orsaker till den kvardröjande arbetslösheten bland ungdomar: De kan antingen vara bosatta på orter med speciella arbetsmarknadsproblem och ha en utbildning som inte ger ett gott utgångsläge vid arbetssökandet eller ha medicinska eller sociala handikapp. Invandrare bildar en annan grupp med särskilda problem på arbetsmarknaden.

Det finns emellertid också orsaker av annat slag till att ungdomar går

arbetslösa trots den uttalade brist på arbetskraft som nu råder på många områden. Utskottet vill här peka på den stela arbetsmarknad som vi har i Sverige på grund av de inflåsingseffekter som har åstadkommit av lagar och avtal. Ett annat problem för ungdomarna är det förhållandet att en avsevärd del av arbetsmarknaden domineras av offentliga monopol.

De nu berörda problemen bör inte undanskymma det faktum att flertalet ungdomar som kommer ut på arbetsmarknaden nu liksom tidigare har förmåga att på egen hand finna ett arbete. Statsmakternas ansvar för ungdomarnas inträde på arbetsmarknaden är mot den bakgrunden i första hand att skapa förutsättningar för att ungdomarna kan få och tillgodogöra sig en lämplig utbildning. Alltför många ungdomar väljer en utbildning som inte utgör en inkörsport till arbetsmarknaden. Andra fullföljer inte en från början lämplig utbildning. Det är därför angeläget att den praktiska yrkesutbildningen ger en bättre anknytning mellan skolan och näringslivet än i dag är fallet. Med en förändrad utformning av utbildningen på de praktiska yrkeslinjerna skulle det bli lättare för de enskilda eleverna att ta steget från skola till förvärvsarbete.

Vad utskottet ovan i anslutning till motion A5 anført om förutsättningarna för ungdomars inträde på arbetsmarknaden bör regeringen underrättas om.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *förutsättningarna för ungdomars inträde på arbetsmarknaden*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:A5 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført.

2. Inriktning av insatserna för arbete och utbildning åt ungdomar (mom. 2)

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar med "Centerpartiets förslag" och slutar med "och A281" bort ha följande lydelse:

En av de viktigaste uppgifterna för samhället är att bereda ungdomar arbete eller utbildning. Det är ett oroande faktum att ungdomsarbetslösheten förblir hög trots goda konjunkturen. Grunden för en fungerande arbetsmarknad är en framsynt politik för ekonomisk utveckling inom ramen för en marknadsekonomi som tar sociala och miljömässiga hänsyn. Detta är i och för sig självklart liksom att samhällets insatser skall inriktas på att skapa förutsättningar för varaktiga jobb över hela landet. En sådan politik innefattande den arbetslinje som centerpartiet förespråkar lägger grunden för goda sysselsättningsmöjligheter för ungdomar och minskar behovet av särskilda stödsatser.

Självfallet kan inte alla få arbete trots den sysselsättningspolitiska inriktning som nu angivits, utan särskilda insatser måste göras för att lindra konsekvenserna för dem som drabbas. Införande av en allmän arbetslöshetsförsäkring skulle ge ett förstärkt socialt skydd åt bl. a. många ungdomar som står utanför det nuvarande systemet för ersättningar vid arbetslöshet. Det är emellertid särskilt angeläget att ungdomar som står i begrepp att träda in på

arbetsmarknaden får möjligheter till arbete eller utbildning i stället för kontant stöd.

1988/89:AU16

Vad slutligen beträffar den från centerpartiets sida aktualiserade kontakt-verksamheten skola-arbetsliv delar utskottet uppfattningen att denna verksamhet, som har drivits på försök i vissa län, bör vidgas och ges fastare former.

Vad utskottet ovan uttalat med anledning av centermotionerna A4, A276 och A281 bör delges regeringen.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *inriktning av insatserna för arbete och utbildning åt ungdomar*

att riksdagen med bifall till motionerna 1988/89:A4 yrkande 1, 1988/89:A276 yrkande 3 och 1988/89:A281 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

3. Allmän inskolningsgaranti (mom. 5)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 10 börjar med "Motionärerna påpekar" och slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

De av regeringen föreslagna inskolningsplatserna kan i huvudsak accepteras, men som vpk framhåller bör man ha klart för sig att dessa platser inte är ett universalmedel som löser några avgörande problem. Man får t.ex. inte glömma bort att inskolningsplatserna liksom andra arbetsmarknadspolitiska åtgärder kan användas av arbetsgivarna som sorterings- och utslagningsinstrument. För att komma till rätta med sådana risker skulle krävas omfattande förändringar av maktrelationerna i samhället.

I nuvarande gynnsamma arbetsmarknadsläge har arbetslösheten gått ned även för ungdomarna. Historien visar dock att en högkonjunktur följs av en lågkonjunktur. Det finns risk för att vi på nytt får en arbetslöshet av tidigare omfattning. Även om årskullarna ungdomar nu minskar kommer det liksom förr att bli ungdomarna som drabbas hårdast. Någon beredskap för en sådan utveckling finns inte i arbetsmarknadspolitiken.

Mot denna bakgrund anser utskottet att statsmakterna bör gardera sig för en kommande lågkonjunktur genom att ta fasta på vpk:s förslag till allmän inskolningsgaranti. Detta bör omfatta dem som ännu inte har kommit in på arbetsmarknaden eller har mycket ringa arbetslivserfarenhet. I första hand kommer ungdomar, flyktingar och vissa hemarbetande kvinnor i fråga. Inskolningsgarantin skall omfatta hela arbetsmarknaden och ge arbetsförmedlingen rätt att anvisa t.ex. en arbetslös per 50 anställda i såväl privat som offentlig verksamhet, räknat på företagets, förvaltningens eller branschens storlek inom en kommun. Därmed kan även små arbetsplatser komma i fråga för inskolningsgarantin.

Garantin innebär skyldighet för företag och förvaltningar att bereda arbetslösa som nu avses en meningsfull sysselsättning. Den är avsedd att användas när alla andra försök att bereda arbete åt de arbetslösa är uttömda.

En garanti av detta slag kan också sägas innebära en inskränkning i 1988/89:AU16
arbetsgivarnas rätt att fritt anställa arbetskraft.

Satsningarna på inskolningsgarantin skall solidariskt finansieras av arbets-
givarna med en årlig arbetsgivaravgift, som skall sättas in på ett särskilt
inskolningskonto (inskolningsfond). Avgiftsmedlen skall täcka 50 % av
kostnaderna för löner och sociala avgifter för personer som hänvisas till
privat verksamhet, dock att bidragsandelen bör vara 75 % för företag som
har färre än 15 anställda. För personer som hänvisas till offentlig verksamhet
skall bidragsandelen vara 100 %. Lönerna förutsätts vara avtalsenliga och
arbetsuppgifterna så lika de ordinarie uppgifterna på resp. arbetsplats som
möjligt.

Riksdagen bör uppdraga åt regeringen att lägga fram ett närmare utarbetat
förslag till allmän inskolningsgaranti enligt de riktlinjer i motion A6 som
utskottet ovan har ställt sig bakom.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *allmän inskolningsgaranti*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:A6 som sin mening ger
regeringen till känna vad utskottet anfört.

4. Anvisningstiden (mom. 7)

Anders G Högmark, Mona Saint Cyr och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar med "Som
utskottet" och slutar med "samtidigt avstyrks" bort ha följande lydelse:

Anvisningstiden är en fråga av stor praktisk betydelse. Det är f.ö. en fråga
som uppmärksammas under den tid som de nuvarande ungdomslagen har
varit i verksamhet. Med anvisningstid avses den tid som förflyter från det att
den unge anmäler sig som sökande hos arbetsförmedlingen och till dess han
eller hon anvisas sysselsättning på en inskolningsplats sedan egna och
arbetsförmedlingens ansträngningar att finna ett reguljärt arbete inte har
lyckats och kompletterande utbildning inte heller är aktuell.

Bortsett från det fall att ungdomar anmäler sig som arbetssökande efter att
ha slutat skolan på våren är anvisningstiden i det nuvarande systemet med
ungdomslag sammanlagt högst sex veckor. Regeringen föreslår att denna tid
förlängs med en vecka. Anvisningstiden i den nya verksamheten med
inskolningsplatser avses alltså bli sju veckor.

Den anvisningstid regeringen föreslår är för kort. Det kan erinras om att
AMS föreslagit tolv veckors anvisningstid. Det normala måste vara att varje
ung människa själv söker sig ut på arbetsmarknaden och genom arbetssökan-
det utvecklar sin egen självständighet och kreativitet. Detta är viktigt för den
unges självkänsla och fortsatta vuxenliv.

Det finns vidare risk för att de avtalade inskolningsplatserna utvecklas till
generella subventioner till privata och offentliga arbetsgivare som anställer
ungdomar. Omvänt kan detta betyda ökade svårigheter för ungdomarna att
på egen hand och utan samhällsstöd få arbete. En kort anvisningstid kan
komma att ge arbetsgivarna ekonomiskt incitament att förhålla anställandet
av ungdomar för att komma i åtnjutande av inskolningsplatsernas lönesub-
ventioner.

Utskottet föreslår mot denna bakgrund i likhet med moderata samlingspartiet att anvisningstiden inte bör understiga tio veckor. För ungdomar med sociala problem kan det dock i vissa fall vara motiverat med en kortare anvisningstid. Beträffande de avtalade inskolningsplatserna bör riksdagen göra ett uttalande av den nu angivna innebörden. I fråga om de särskilda inskolningsplatserna lägger utskottet i hemställan fram ett förslag till ändring av regeringens lagförslag.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *anvisningstiden*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:A5 yrkandena 2 och 3

a) som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om tiden för anvisning till avtalade inskolningsplatser,

b) antar 4 § i det till proposition 1988/89:109 fogade förslaget till lag om särskilda inskolningsplatser hos offentliga arbetsgivare i nedan som *Reservanternas förslag* betecknade lydelse:

Regeringens förslag

Reservanternas förslag

4 §

Om det står klart att ingen av de åtgärder som avses i 2 § kan ordnas för den unge, skall länsarbetsnämnden anvisa den unge arbete på en särskild inskolningsplats. Anvisning skall ske senast *sju* veckor efter det att den unge har anmält sig som sökande hos arbetsförmedlingen och uppfyllt de villkor som i övrigt gäller för anvisning.

Om den unge har slutat skolan eller någon annan längre utbildning under våren, skall dock anvisning ske den 1 november samma år, även om tiden efter anmälan därvid överstiger *sju* veckor. *Anvisning får i sådana fall ske även tidigare, om det finns särskilda skäl för det.*

Om det står klart att ingen av de åtgärder som avses i 2 § kan ordnas för den unge, skall länsarbetsnämnden anvisa den unge arbete på en särskild inskolningsplats. Anvisning skall ske senast *tio* veckor efter det att den unge har anmält sig som sökande hos arbetsförmedlingen och uppfyllt de villkor som i övrigt gäller för anvisning.

Om den unge har slutat skolan eller någon annan längre utbildning under våren, skall dock anvisning ske den 1 november samma år, även om tiden efter anmälan därvid överstiger *tio* veckor.

Anvisning till en särskild inskolningsplats får i de fall som avses i första och andra styckena ske även tidigare, om det finns särskilda skäl för det.

5. Ekonomiskt stöd vid jobb-sökaraktiviteter (mom. 8)

Anders G Högmark, Mona Saint Cyr och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar med "Med de" och slutar med "avstyrker motionsyrkandet" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar moderata samlingspartiets uppfattning att jobb-sökaraktiviteterna inte kan jämföras med arbetsmarknadsutbildning. Deltagande i sådan utbildning är likvärdigt med att arbeta på heltid. Utbildningsbidraget

är avvägt därefter. Ersättningen till de ungdomar som inte har rätt till ersättning från arbetslöshetsförsäkringen bör därför vara lika med det belopp som utgår som kontant arbetsmarknadsstöd (KAS). Utskottet tillstyrker sålunda motion A5 i denna del.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *ekonomiskt stöd vid jobb-sökaraktiviteter* att riksdagen med bifall till motion 1988/89:A5 yrkande 5 samt med avslag på propositionen i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

6. Regional avgränsning av avtalade inskolningsplatser (mom. 9)

Anders G Högmark, Mona Saint Cyr och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "Den allmänna" och slutar med "förevarande delen" bort ha följande lydelse:

Det kan starkt ifrågasättas om särskilt stöd till arbetsgivare som anställer ungdomar över huvud taget skall utgå i den arbetsmarknadssituation som nu gäller. Bristen på arbetskraft är påtaglig. Ungdomar har nu och under kommande år bättre möjligheter än på mycket länge att på egen hand få arbete.

Det finns emellertid regioner i landet som fortfarande har påtagliga problem. De avtalade inskolningsplatserna och därmed förenade bidrag bör begränsas till områden där sådana problem finns och kan väntas bestå under de närmaste åren. Detta innebär å andra sidan att bidrag för avtalade inskolningsplatser inte bör utgå i exempelvis storstadsregionerna. Det bör ankomma på regeringen att besluta hur avgränsningen bör göras regionalt. Vad nu sagts gäller inte de särskilda inskolningsplatserna som av sociala skäl bör få inrättas i hela landet.

Vad utskottet uttalat med tillstyrkan av motion A5 i aktuell del bör regeringen underrättas om.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *regional avgränsning av avtalade inskolningsplatser* att riksdagen med bifall till motion 1988/89:A5 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

7. Statsbidrag till avtalade inskolningsplatser, m.m. (mom. 10 och 11)

Anna Horn af Rantzien (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "När det" och på s. 14 slutar med "behandlade delarna" bort ha följande lydelse:

I propositionen har inte lämnats några skäl till att bidrag för avtalade inskolningsplatser inte överensstämmer med vad AMS har förordat. I motsats till arbetsmarknadsministern anser utskottet att det saknas anledning att gå ifrån styrelsens förslag på denna punkt. Utskottet föreslår därför att statsbidraget för dessa platser skall utgöra 50 % av de totala lönekostna-

derna, med möjlighet att lämna ett högre bidrag i enskilda fall när detta är nödvändigt för att få till stånd en insats som svarar mot den enskildes behov, t.ex. när det enda återstående alternativet är anvisning till särskild inskolningsplats.

Liksom miljöpartiet vill utskottet betona vikten av att de ideella organisationerna inte glöms bort bland de enskilda arbetsgivarna, eftersom de behöver arbetskraft men i många fall inte har råd att betala avtalsenliga löner. De arbetsuppgifter som föreningarna kan erbjuda är ofta av den karaktären att de engagerar ungdomar. Inte sällan arbetar de ideella organisationerna med natur- och miljövärdande insatser, ett arbete som blir allt angelägnare. Vad nu uttalats tar sikte på både avtalade och särskilda inskolningsplatser.

dels att utskottets hemställan under 10 och 11 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *statsbidrag till avtalade inskolningsplatser*
att riksdagen med bifall till motion 1988/89:A3 yrkande 3 och med anledning av propositionen i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

11. beträffande *inskolningsplatser hos ideella föreningar m.m.*
att riksdagen med bifall till motion 1988/89:A3 yrkandena 4 och 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

8. Särskilda inskolningsplatser hos enskilda arbetsgivare (mom. 12)

Anders G Högmark, Mona Saint Cyr och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 15 börjar med "Utskottet anser" och slutar med "särskilda inskolningsplatser" bort ha följande lydelse:

Som anförs i motion A5 (m) kommer det i verksamheten med inskolningsplatser att finnas ungdomar som är särskilt svåra att placera. I många fall har de sociala problem. Kommunens socialtjänst måste aktivt medverka till att en ung person i samband med placering på inskolningsplats ändrar socialt beteendemönster. Det är en besvärlig uppgift, och det ställer därför också höga krav på lämpliga inskolningsplatser för dessa ungdomar. Många enskilda personer i företag och organisationer är väl lämpade för och beredda att åta sig sådana uppgifter.

Det finns därför ingen anledning att begränsa de särskilda inskolningsplatserna till den offentliga sektorn. Även andra arbetsgivare bör kunna komma överens med arbetsförmedlingen om att ta hand om unga svårplacerade arbetslösa under begränsad tid. Även om arbetsgivaren inte har möjlighet att bereda dessa ungdomar fast anställning, behöver det inte innebära att de inte kan göra någon nytta. Arbetsförmedlingen bör i samarbete med kommunen kunna komma överens med privata företag eller organisationer att ta emot unga personer på särskilda inskolningsplatser. I sådana fall får statsbidragets nivå anpassas efter förhållandena i varje särskilt fall. Utskottet återkommer i det följande till bidragsfrågan.

Det är angeläget att de särskilda inskolningsplatserna följs upp noga.

I anslutning till vad ovan anförts lägger utskottet i hemställan fram förslag till ändrad lydelse av den i detta sammanhang aktuella 8 § i regeringens lagförslag beträffande de särskilda inskolningsplatserna.

Yrkandet i motion A3 (mp) om särskilda inskolningsplatser hos organisationer och enskilda företag har ett annat syfte som utskottet inte biträder.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. beträffande *särskilda inskolningsplatser hos enskilda arbetsgivare*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:A5 yrkande 7 samt med avslag på motion 1988/89:A3 yrkande 2 antar 8 § i det till propositionen fogade lagförslaget beträffande särskilda inskolningsplatser i följande som *Reservanternas förslag* betecknade lydelse:

Regeringens förslag

Reservanternas förslag

8 §

Efter medgivande av länsarbetsnämnden får *kommuner låta* ungdomar som avses i 3 § andra stycket *och som arbetar* på särskilda inskolningsplatser hos *kommunen utföra arbetsuppgifter åt* enskilda arbetsgivare.

Efter medgivande av länsarbetsnämnden får ungdomar som avses i 3 § andra stycket *eller har socialt arbetshinder arbeta* på särskilda inskolningsplatser hos enskilda arbetsgivare.

9. Särskilda inskolningsplatser hos enskilda arbetsgivare (mom. 12)

Anna Horn af Rantzien (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 15 börjar med "Utskottet anser" och slutar med "särskilda inskolningsplatser" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar miljöpartiets uppfattning att det medför en onödig inskränkning i möjligheterna att finna lämpliga arbetsuppgifter för de unga om man i princip reserverar de särskilda inskolningsplatserna för offentliga arbetsgivare. Liknande begränsningar saknas i dag vid placering av ungdomar i ungdomslag hos enskilda arbetsgivare. För de ungdomar som kommer att anvisas särskilda inskolningsplatser är det angeläget att kunna erbjuda ett varierat urval av arbetsuppgifter. Möjligheterna härtill ökar väsentligt genom att tillåta att särskilda inskolningsplatser inrättas även i enskilda företag och hos ideella organisationer utan den begränsning till psykiskt och fysiskt handikappade ungdomar som regeringen har föreslagit.

I linje med det ovan anförda lägger utskottet fram förslag till ändrad lydelse av den aktuella 8 § i regeringens lagförslag beträffande de särskilda inskolningsplatserna. Med den av utskottet förordade ändringen tillgodoses önskemålet i motion A5 (m) om möjligheter att placera ungdomar med sociala problem hos enskilda företag och organisationer.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

1988/89:AU16

12. beträffande *särskilda inskolningsplatser hos enskilda arbetsgivare*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:A3 yrkande 2 samt med anledning av motion 1988/89:A5 yrkande 7 antar 8 § i det till propositionen fogade lagförslaget beträffande särskilda inskolningsplatser i följande som *Reservantens förslag* betecknade lydelse:

Regeringens förslag

Reservantens förslag

8 §

Efter medgivande av länsarbetsnämnden får kommuner låta ungdomar som avses i 3 § andra stycket och som arbetar på särskilda inskolningsplatser hos kommunen utföra arbetsuppgifter åt enskilda arbetsgivare.

Efter medgivande av länsarbetsnämnden får kommuner låta ungdomar som arbetar på särskilda inskolningsplatser hos kommunen utföra arbetsuppgifter åt enskilda arbetsgivare.

10. Statsbidraget till de särskilda inskolningsplatserna (mom. 14)

Anders G Högmark, Mona Saint Cyr och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 16 börjar med "Förslaget att" och slutar med "regeringens förslag" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser liksom moderata samlingspartiet att lönekostnadsbidraget för de särskilda inskolningsplatserna inte bör fixeras vid 100 %, utan denna procentsats bör vara den övre gränsen för storleken av det bidrag som länsarbetsnämnderna och upplåtarna av de särskilda platserna överenskommer i de enskilda fallen. Härutöver bör utgå det administrationsbidrag om 5 % som regeringen har föreslagit.

Utskottet tillstyrker alltså på denna punkt förslaget i motion A5 (m).

dels att utskottets hemställan under 14 bort ha följande lydelse:

14. beträffande *statsbidraget till de särskilda inskolningsplatserna* att riksdagen med bifall till motion 1988/89:A5 yrkande 6 samt med anledning av propositionen i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

11. Utvärdering av reformen (mom. 17)

Elver Jonsson och Charlotte Branting (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 16 börjar med "Utskottet utgår" och slutar med "till regeringen" bort ha följande lydelse:

Såsom föreslås i motion A7 (fp) är det naturligt att effekterna av den betydande reform av åtgärderna mot ungdomsarbetslöshet som regeringens förslag innefattar dokumenteras och redovisas för riksdagen. Utskottet tar

här upp några av de frågeställningar som bör belysas vid en utvärdering.

I ett par fall har regeringen utan närmare motivering gått ifrån AMS förslag. Det gäller bl.a. anvisningstiden, som med regeringens förslag blir avsevärt kortare än AMS förordat. Hur kommer detta att påverka arbetsförmedlingens möjligheter att placera de unga i reguljära anställningar? Man kan också fråga sig om de unga kommer att finna anställningar utan särskilda stödåtgärder i den omfattning som har förutsatts vid genomförandet av denna reform.

Av stor betydelse för att reformen skall lyckas är att arbetsmarknadsparterna tar sitt ansvar genom att träffa avtal om inskolningsplatser på hela arbetsmarknaden. Tidigare erfarenheter av från statsmakternas sida förutsatta avtalsuppgörelser av motsvarande slag är inte entydigt positiva.

I propositionen förutsätts att de unga i första hand skall beredas reguljärt arbete, i andra hand anvisning till avtalade inskolningsplatser och i sista hand anvisning till särskild inskolningsplats. Det är av stort intresse att få ta del av hur arbetsförmedlingarna lyckas med denna fördelning.

Utöver vad nu sagts bör riksdagen självfallet också hållas underrättad om verksamhetens volym och kostnader. Detta är emellertid sedvanliga uppgifter av ekonomiskt-statistiskt slag som får förutsättas under alla förhållanden ingå i regeringens årliga anslagsframställningar till riksdagen.

Med tillstyrkan av motion A7 föreslår utskottet att det anförda bringas till regeringens kännedom.

dels att utskottets hemställan under 17 bort ha följande lydelse:

17. beträffande *utvärdering av reformen*
att riksdagen med bifall till motion 1988/89:A7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

12. Åtgärder för ungdomar i åldern 20–24 år (mom. 18)

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 17 börjar med "Det är" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Som anmärks i motion A4 (c) har problemen på arbetsmarknaden för ungdomar mellan 20–24 år inte tagits upp i propositionen. Det finns dock skäl att pröva möjligheterna att även för denna åldersgrupp införa någon form av garanti för arbete eller utbildning. Risken att slås ut torde trots allt vara störst i denna åldersgrupp, bl.a. för att det är vid denna tidpunkt som inträdet på arbetsmarknaden efter avslutad skolutbildning normalt sker. Huvuddelen av de arbetssökande i åldersgruppen får arbete efter en relativt kort tid. Antalet långtidsarbetslösa i gruppen är dock oroande. Utskottet föreslår därför att garantin för arbete eller utbildning temporärt utvidgas till att omfatta långtidsarbetslösa i åldersgruppen 20–24 år. Utskottet återkommer till frågan i avsnittet Anslagsfrågor m.m.

I detta sammanhang föreslår utskottet liksom centerpartiet att riksdagen hos regeringen begär förslag till en framtida garanti för arbete eller utbildning för åldersgruppen 20–24 år enligt samma grunder som skall gälla för ungdomar i åldern 18–19 år.

dels att utskottets hemställan under 18 bort ha följande lydelse:

1988/89:AU16

18. beträffande *åtgärder för ungdomar i åldern 20–24 år*
att riksdagen med bifall till motion 1988/89:A4 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

13. Medelsanvisning för inskolningsplatser (mom. 22)

Börje Hörnlund och Kersti Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 18 börjar med "Eftersom utskottet" och slutar med "har begärt" bort ha följande lydelse:

Utskottet godtar regeringens beräkning av medel för bidrag till inskolningsplatser för 18–19-åringarna. Medelsbehovet härför har i propositionen angivits till 812 milj. kr.

I det föregående har berörts problemen för ungdomar i åldern 20–24 år. Av de kvarstående arbetslösa i denna åldersgrupp kan drygt 2 000 anses vara långtidsarbetslösa. Detta förhållande är inte acceptabelt. Enligt de förutsättningar som redovisas i propositionen skulle till en kostnad för 150 milj. kr. omedelbart 1 400 avtalade inskolningsplatser och 400 särskilda inskolningsplatser kunna erbjudas de ungdomar i den aktuella åldersgruppen som varit arbetslösa en längre tid. En sådan åtgärd kan ses som ett led i strävandena att skapa en mer fullständig garanti för att dessa ungdomar kan beredas arbete eller utbildning. Det anslagsbelopp regeringen har begärt bör i enlighet med vad nu anförts ökas med det nyss angivna beloppet 150 milj. kr.

dels att utskottets hemställan under 22 bort ha följande lydelse:

22. beträffande *medelsanvisning för inskolningsplatser*
att riksdagen med bifall till motion 1988/89:A4 yrkande 3 samt med anledning av propositionen i motsvarande del under tionde huvudtiteln till *Statsbidrag till inskolningsplatser* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag av 962 000 000 kr.

Särskilt yttrande

Inriktning av insatserna för arbete och utbildning åt ungdomar (mom. 2)

Elver Jonsson (fp), Anders G Högmark (m), Mona Saint Cyr (m), Charlotte Branting (fp) och Erik Holmkvist (m) anför:

Med anledning av hänvisningen i motion 1988/89:A4 (c) till centerpartiets tidigare framlagda förslag om allmän arbetslöshetsförsäkring vill vi erinra om att motioner om en sådan försäkring återkommande har lagts fram även från vårt håll. Vi vill vidare erinra om de för moderata samlingspartiet, folkpartiet och centerpartiet gemensamma reservationerna om att en allmän arbetslöshetsförsäkring bör införas som har avgivits senast i betänkandena AU 1987/88:18 och 1988/89:AU11.

1 Förslag till

Lag om särskilda inskolningsplatser hos offentliga arbetsgivare

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 § Särskilda inskolningsplatser skall, enligt vad som närmare anges i denna lag, inrättas hos statliga myndigheter, kommuner, landstingskommuner, kommunalförbund, församlingar och kyrkliga samfundigheter.

Driver en kommun eller en landstingskommun verksamhet genom aktiebolag, ekonomisk förening eller stiftelse eller i annan särskild företagsform, kan särskilda inskolningsplatser inrättas även i ett sådant företag.

2 § Särskilda inskolningsplatser skall erbjudas arbetslösa ungdomar under förutsättning att de inte har kunnat beredas

1. arbete på den öppna arbetsmarknaden,
2. utbildning,
3. arbete på en sådan inskolningsplats som ställs till förfogande inom ramen för kollektivavtal som träffats mellan parterna på arbetsmarknaden (avtalad inskolningsplats), eller
4. någon annan lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

Rätten till särskilda inskolningsplatser m. m.

3 § Lagen tillämpas på ungdomar som har

1. fyllt arton men inte tjugo år, eller
2. fyllt sjutton men inte tjugo år, om de har fullföljt en minst tvåårig gymnasial utbildning.

Lagen tillämpas också på ungdomar som har fyllt tjugo men inte tjugofem år och som

1. avses i 1 § lagen (1985:568) om särskilda omsorger om psykiskt utvecklingsstörda m. fl., eller
2. fått sin skolgång fördröjd till följd av ett varaktigt fysiskt funktionshinder.

4 § Om det står klart att ingen av de åtgärder som avses i 2 § kan ordnas för den unge, skall länsarbetsnämnden anvisa den unge arbete på en särskild inskolningsplats. Anvisning skall ske senast sju veckor efter det att den unge har anmält sig som sökande hos arbetsförmedlingen och uppfyllt de villkor som i övrigt gäller för anvisning.

Om den unge har slutat skolan eller någon annan längre utbildning under våren, skall dock anvisning ske den 1 november samma år, även om tiden efter anmälan därvid överstiger sju veckor. Anvisning får i sådana fall ske även tidigare, om det finns särskilda skäl för det.

5 § Länsarbetsnämnden skall minst varannan månad pröva om beslutet om anvisning till en särskild inskolningsplats kan ersättas av någon åtgärd enligt 2 §.

6 § Länsarbetsnämnden skall söka träffa överenskommelse med landstingskommunen samt med statliga myndigheter, kommunalförbund, församlingar och kyrkliga samfälligheter om att de skall inrätta särskilda inskolningsplatser hos sig och, såvitt gäller landstingskommunen, hos företag genom vilket landstingskommunen driver verksamhet.

7 § Ungdomar som inte placeras hos en sådan arbetsgivare som anges i 6 § skall beredas särskild inskolningsplats hos den kommun där de är kyrkobokförda eller hos företag genom vilket kommunen driver verksamhet, om kommunen och företaget har kommit överens om det.

8 § Efter medgivande av länsarbetsnämnden får kommuner låta ungdomar som avses i 3 § andra stycket och som arbetar på särskilda inskolningsplatser hos kommunen utföra arbetsuppgifter åt enskilda arbetsgivare.

Anställningen

Anställningsavtalet

9 § Arbetsgivaren skall träffa avtal om anställning med den som anvisas en särskild inskolningsplats hos denne.

Anställningsvillkoren

10 § Anställning på en särskild inskolningsplats skall avse arbete på heltid. För ungdomar som avses i 3 § andra stycket får arbetstiden dock bestämmas med hänsyn till vars och ens särskilda förutsättningar och behov.

11 § Lönen och anställningsvillkoren i övrigt för ungdomar som arbetar på särskilda inskolningsplatser bestäms genom kollektivavtal.

Om sådana avtal inte träffas, tillämpas i stället i första hand kollektivavtalen om beredskapsarbete och i andra hand de kollektivavtal som gäller för närmast jämförbara arbetstagare i samma ålder.

Ledighet

12 § Den som arbetar på en särskild inskolningsplats har rätt till skälig ledighet från anställningen med bibehållna anställningsförmåner för att

1. besöka arbetsförmedlingen eller på annat sätt söka arbete,
2. på anmodan av länsarbetsnämnden delta i kurser som nämnden anordnar om hur arbetsmarknaden fungerar och om hur man söker arbete.

Anställningens upphörande

13 § En anställning på en särskild inskolningsplats upphör utan uppsägningstid

1. när arbetstagaren fyller tjugofem år eller, i fall som avses i 3 § andra stycket, tjugofem år,
2. när arbetstagaren till arbetsgivaren anmäler sin önskan att lämna anställningen,

3. när länsarbetsnämnden återkallar anvisningen till en särskild inskolningsplats.

1988/89:AU16
Bilaga 1

Återkallelse av anvisad plats

14 § Länsarbetsnämnden skall återkalla anvisningen till arbete på en särskild inskolningsplats för den som

1. utför annat förvärvsarbete som inte är enbart tillfälligt eller av obetydlig omfattning,
2. avvisar annat erbjudet lämpligt arbete,
3. utan giltig anledning inte deltar i en sådan kurs som avses i 12 § 2.

En anvisning till arbete på en särskild inskolningsplats får också återkallas för den som avvisar ett erbjudande om arbetsmarknadsutbildning eller om en plats i yrkesinriktad rehabilitering. Detsamma gäller för den som gör sig skyldig till allvarlig misskötsamhet.

Ett beslut om återkallelse gäller omedelbart.

15 § Om en anställning på en särskild inskolningsplats har upphört efter återkallelse enligt 14 §, får länsarbetsnämnden anvisa en ny sådan plats tidigast fyra veckor efter det att den förra anställningen upphörde. En ny plats skall dock anvisas senast efter sju veckor. Detta gäller även om beslutet om återkallelse har överklagats men frågan inte har avgjorts slutligt.

16 § Om ett beslut om återkallelse upphävs efter överklagande, har den unge rätt till ersättning från arbetsgivaren motsvarande förlorad lön. Den som har anvisats ett annat arbete på en särskild inskolningsplats eller fått en annan anställning eller utbildningsbidrag har för tiden därefter inte sådan rätt till ersättning.

Överklagande m. m.

17 § Beslut som länsarbetsnämnden fattar enligt 14 § får överklagas hos arbetsmarknadsstyrelsen. Styrelsens beslut i sådana ärenden får överklagas hos försäkringsöverdomstolen.

Länsarbetsnämndens beslut i övrigt enligt denna lag får inte överklagas.

18 § På tvister mellan arbetsgivare och arbetstagare som har anvisats arbete enligt denna lag tillämpas lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister.

Statsbidrag

19 § Till verksamheten med särskilda inskolningsplatser lämnas statsbidrag.

Övriga bestämmelser

20 § Ett avtal om anställning på en särskild inskolningsplats är ogiltigt i den mån det avviker från vad som föreskrivs i denna lag.

21 § Lagen (1969:93) om begränsning av samhällsstöd vid arbetskonflikt skall tillämpas på arbete på särskilda inskolningsplatser.

22 § Ersättning enligt 16§ skall vid tillämpning av bestämmelserna om sjukpenninggrundande inkomst och pensionsgrundande inkomst i lagen (1962:381) om allmän försäkring anses som inkomst av anställning.

1988/89:AU16

Bilaga 1

23 § Arbetsgivaravgifter och allmän löneavgift på lön enligt denna lag eller på ersättning enligt 16§ skall påföras staten och uppbäras i den ordning som gäller för arbetsgivaravgifter som erläggs av staten.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1989, då lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare skall upphöra att gälla. Den upphävda lagen gäller dock fortfarande för dem som vid ikraftträdandet av den nya lagen var sysselsatta i ungdomslag.

2. Tiderna i 4§ räknas från lagens ikraftträdande, om den unge har anmält sig som arbetssökande hos arbetsförmedlingen dessförinnan.

Lag om ändring i lagen (1973:370) om
arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs att 4, 39 och 51 §§ lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring¹ skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*4 §²

Ersättning vid arbetslöshet tillkommer försäkrad som

1. är arbetsför och i övrigt oförhindrad att åtaga sig arbete,
2. är beredd att antaga erbjudet lämpligt arbete under tid för vilken han icke anmält hinder som kan godtagas av arbetslöshetskassan,
3. är anmäld som arbetssökande hos den offentliga arbetsförmedlingen i den ordning som arbetsmarknadsstyrelsen föreskriver,
4. icke kan erhålla lämpligt arbete.

Ersättning enligt denna lag lämnas inte till den som deltar i utbildning om det inte finns särskilda skäl. Närmare föreskrifter om tillämpningen av denna bestämmelse meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Företagare anses arbetslös, när hans personliga verksamhet i rörelsen har upphört annat än tillfälligt, om icke arbetsmarknadsstyrelsen av särskilda skäl föreskriver annat.

I stället för denna lag tillämpas lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare för den som har fyllt arton men inte tjugo år och som har

1. anvisats arbete i ungdomslag eller fått rätt till sådan anvisning,
2. avstängts eller skilts från en anställning i ungdomslag, eller
3. frivilligt lämnat en sådan anställning och därefter inte utfört förvärvsarbete under minst tjugo dagar eller i stället för förvärvsarbete deltagit i utbildning.

39 §³

Erkänd arbetslöshetskassa skall till medlemmarna utgiva ersättning vid arbetslöshet enligt denna lag.

Kassan får ej utöva annan verksamhet än sådan som avses i första stycket eller använda medel för ändamål som är främmande för sådan verksamhet. Arbetsmarknadsstyrelsen får dock, om särskilda skäl föreligger, medge undantag från denna regel.

En erkänd arbetslöshetskassa skall lämna de upplysningar som behövs för tillämpningen av 7 och

¹ Lagen omtryckt 1982:432.

² Senaste lydelse 1988:645.

³ Senaste lydelse 1983:1071.

14 §§ lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare.

51 §⁴

Från rätt att kvarstå som medlem i kassa får undantagas

1. den som ej uppfyller och ej heller under minst sex av de senaste tolv månaderna uppfyllt föreskrift i kassans stadgar om arbete inom visst verksamhetsområde,

2. den som medvetet eller av grov vårdslöshet lämnar oriktig eller vilseledande uppgift angående förhållande av betydelse för hans rätt till medlemskap eller ersättning,

3. den som underlåter att ställa sig till efterrättelse kassans stadgar eller styrelsens behörigen utfärdade föreskrifter.

Från rätt att kvarstå som medlem i erkänd arbetslöshetskassa skall undantagas den som fyllt 65 år.

Vad som sägs i första stycket 1 får inte tillämpas i fråga om försäkrad som innehar anställning enligt lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare.

Vad som sägs i första stycket 1 får inte tillämpas i fråga om försäkrad som innehar anställning enligt lagen (1989:000) om särskilda in-skolningsplatser hos offentliga arbetsgivare.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1989. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om dem som efter ikraftträdandet kvarstår i arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare.

⁴ Senaste lydelse 1983:1071.

3 Förslag till

1988/89:AU16

Lag om ändring i lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd

Bilaga 1

Härigenom föreskrivs att 18 § lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 §²

Kontant arbetsmarknadsstöd lämnas med det belopp som regeringen för varje år fastställer om inte annat följer av denna lag. Beloppet utgör 158 kronor multiplicerat med det jämförelsetal som fastställs enligt 17 § första stycket lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring. Beloppet avrundas till närmaste hela kronotal.

Till den som söker deltidsarbete eller i annat fall är arbetslös under del av vecka utgår arbetsmarknadsstöd med det antal ersättningsdagar per vecka som följer av en av regeringen fastställd omräkningstabell.

Arbete som har utförts enligt lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare skall jämföras med arbete på heltid.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1989. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om dem som efter ikraftträdandet kvarstår i arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare.

¹ Lagen omtryckt 1982:433.

² Senaste lydelse 1988:646.

Lag om ändring i lagen (1982:80) om anställningsskydd

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1982:80) om anställningsskydd skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Denna lag gäller arbetstagare i allmän eller enskild tjänst.

Från lagens tillämpning undantas dock

1. arbetstagare som med hänsyn till arbetsuppgifter och anställningsvillkor får anses ha företagsledande eller därmed jämförlig ställning,
 2. arbetstagare som tillhör arbetsgivarens familj,
 3. arbetstagare som är anställda för arbete i arbetsgivarens hushåll,
 4. arbetstagare som har anvisats beredskapsarbete, skyddat arbete eller arbete i ungdomslag.
4. arbetstagare som har anvisats beredskapsarbete, skyddat arbete eller arbete på en särskild inskolningsplats

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1989. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om dem som efter ikraftträdandet kvarstår i arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare.

¹ Senaste lydelse 1983:1073.

Lag om ändring i lagen (1976:600) om offentlig anställning

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 6 § lagen (1976:600) om offentlig anställning¹ skall ha följande lydelse.

1 kap.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §²

Lagen gäller inte arbetstagare som har anvisats beredskapsarbete, arbete i *ungdomslag* eller skyddat arbete.

Lagen gäller inte arbetstagare som har anvisats beredskapsarbete, arbete på en *särskild inskolningsplats* eller skyddat arbete.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1989. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för dem som efter ikraftträdandet kvarstår i arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare.

¹ Lagen omtryckt 1986:430.

² Senaste lydelse 1985:275.

Lag om ändring i taxeringslagen (1956:623)

Härigenom föreskrivs att 37 § 1 mom. taxeringslagen (1956:623)¹ skall ha följande lydelse.

37 §

Nuvarande lydelse

1 mom.² Till ledning vid inkomsttaxering, förmögenhetstaxering och registrering av preliminär A-skatt, som har innehållits genom skatteavdrag, skall varje år utan anmaning avlämnas uppgifter (**kontrolluppgifter**) för det föregående kalenderåret enligt följande uppställning.

Uppgiftsskyldig	Vem uppgiften skall avse	Vad uppgiften skall avse
3 g. Den som utgett ersättning enligt 14 eller 15 § lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare eller stöd enligt 6 § förordningen (1983:1079) om statsbidrag till verksamheten med ungdomslag, m. m.	Den som uppburit ersättningen eller stödet.	Utgivet belopp som uppgår till sammanlagt minst 100 kronor för hela året.

Föreslagen lydelse

1 mom. Till ledning vid inkomsttaxering, förmögenhetstaxering och registrering av preliminär A-skatt, som har innehållits genom skatteavdrag, skall varje år utan anmaning avlämnas uppgifter (**kontrolluppgifter**) för det föregående kalenderåret enligt följande uppställning.

Uppgiftsskyldig	Vem uppgiften skall avse	Vad uppgiften skall avse
3 g. Den som utgett ersättning enligt 16 § lagen (1989:000) om särskilda inskolningsplatser hos offentliga arbetsgivare.	Den som uppburit ersättningen.	Utgivet belopp som uppgår till sammanlagt minst 100 kronor för hela året.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1989 och tillämpas första gången i fråga om kontrolluppgift till ledning vid 1990 års taxering. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om dem som efter utgången av juni 1989 kvarstår i arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare.

¹ Lagen omtryckt 1971:399. Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:773.

² Senaste lydelse 1988:879.

Lag om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 2 § lagen (1981:691) om socialavgifter skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

1 kap.

2 §¹

Avgifterna skall betalas av arbetsgivare samt av den som är försäkrad enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring och har inkomst av annat förvärvsarbete som avses i 3 kap. 2 eller 2 a § eller 11 kap. 3 § nämnda lag.

Vid tillämpning av denna lag skall den som har utgett sådant bidrag som avses i 11 kap. 2 § första stycket m) lagen om allmän försäkring anses som arbetsgivare. Vid tillämpning av denna lag gäller vidare vad som i 22 c § lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare sägs om iakttagande av förhandsbesked.

Bestämmelser om betalning av avgifter vid vissa uppdrag finns i lagen (1983:850) om undantag från vissa bestämmelser i uppbördslagen (1953:272) m. m.

Bestämmelser om betalning av arbetsgivaravgifter finns också i 18 § lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare.

Bestämmelser om betalning av arbetsgivaravgifter finns också i 23 § lagen (1989:000) om särskilda inskolningsplatser hos offentliga arbetsgivare.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1989. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om dem som efter ikraftträdandet kvarstår i arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare.

¹ Senaste lydelse 1986:1139.

1 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1989:000) om ändring i lagen (1988:1530) om ändring i kommunalskattelagen (1928:370)

Härigenom föreskrivs att punkt 12 av anvisningarna till 32 § samt ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (1989:000) om ändring i lagen (1988:1530) om ändring i kommunalskattelagen (1928:370) skall ha följande lydelse.

*Senaste lydelse enligt prop.
1988/89:112, SfU16*

Föreslagen lydelse

Anvisningar till 32 §

12. Sjukpenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring, lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring, lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd och lagen (1977:267) om krigsskadeersättning till sjömän utgör skattepliktig intäkt av tjänst om sjukpenningen grundas på inkomst, som hänför sig till tjänst och för sig eller tillsammans med annan sjukpenninggrundande inkomst uppgår till 6 000 kronor eller högre belopp för år. Till intäkt av tjänst hänföres under nämnda förutsättningar också ersättning enligt lagen (1989:000) om ersättning till smittbärare samt annan lag eller författning, som utgått annorledes än på grund av försäkring som nyss sagts, till någon vid sjukdom eller olycksfall i arbete eller på grund av militärtjänstgöring.

Föräldrapenningförmåner och vårdbidrag enligt lagen om allmän försäkring samt ersättning enligt lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närstående vård utgör skattepliktig intäkt av tjänst, dock ej sådan del av vårdbidrag som utgör ersättning för merkostnader.

Korttidsstudiestöd och vuxenstudiebidrag enligt studiestödslagen (1973:349), utbildningsbidrag för doktorander, timersättning vid grundutbildning för vuxna (grundvux), vid vuxenutbildning för psykiskt utvecklingsstörda (särvox) och vid grundläggande svenskundervisning för invandrare räknas som skattepliktig intäkt av tjänst.

Dagpenning från erkänd arbetslöshetskassa, kontant arbetsmarknadsstöd, statsbidrag motsvarande dagpenning från erkänd arbetslöshetskassa eller kontant arbetsmarknadsstöd som lämnas till arbetslös som startar egen rörelse, ersättning enligt 14 och 15 §§ lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare samt stöd enligt 6 § förordningen (1983:1079) om statsbidrag till verksamheten med ungdomslag, m.m. räknas som skattepliktig intäkt av tjänst.

Dagpenning från erkänd arbetslöshetskassa, kontant arbetsmarknadsstöd, statsbidrag motsvarande dagpenning från erkänd arbetslöshetskassa eller kontant arbetsmarknadsstöd som lämnas till arbetslös som startar egen rörelse *samt* ersättning enligt 16 § lagen (1989:000) om särskilda inskolningsplatser hos offentliga arbetsgivare räknas som skattepliktig intäkt av tjänst.

Dagpenning vid utbildning och tjänstgöring inom totalförsvaret räknas som skattepliktig intäkt av tjänst.

Detsamma gäller dagpenning och stimulansbidrag, vilka enligt regeringen eller av statlig myndighet meddelade bestämmelser utgå till deltagare i arbetsmarknadsutbildning samt med dem i fråga om sådana bidrag likställda.

1. Denna lag träder i kraft, i fråga om 19 och 20 §§ den 1 januari 1989, och i övrigt den 1 juli 1989 samt tillämpas första gången vid 1990 års taxering. Bestämmelserna om kottar skall dock tillämpas första gången vid 1989 års taxering.

2. Äldre bestämmelser skall gälla i fråga om ersättning enligt lagen (1956:293) om ersättning åt smittbärare.

3. Äldre bestämmelser i fjärde stycket av punkt 12 av anvisningarna till 32 § gäller fortfarande i fråga om dem som efter utgången av juni 1989 kvarstår i arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1989:000) om ändring i lagen (1988:881) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1989:000) om ändring i lagen (1988:881) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

dels att 20 kap. 2 § samt punkt 1 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna skall ha följande lydelse,

dels att det i övergångsbestämmelserna skall införas en ny punkt, 17, av följande lydelse.

Senaste lydelse enligt prop.
1988/89:111, Sfu16

Föreslagen lydelse

20 kap.
2 §

Vid tillämpningen av bestämmelserna i 11 kap. 6 a § om försäkrad, som vårdar barn, skall med barn som där sägs likställas fosterbarn.

Med förälder skall vid tillämpningen av bestämmelserna i 9 kap. 4 § och 11 kap. 6 a § likställas den, med vilken förälder är eller varit gift eller har haft barn, om de stadigvarande sammanbor.

Med förälder skall vid tillämpningen av bestämmelserna i 9 kap. 4 § likställas den som med socialnämndens tillstånd har tagit emot ett utländskt barn för vård och fostran i syfte att adoptera det.

Har någon med socialnämndens medgivande tagit emot ett utländskt barn i sitt hem här i landet för vård och fostran i adoptionssyfte, skall vid tillämpning av bestämmelserna i 8 och 14 kap. om rätt till barnpension barnet anses som barn till denne. I sådana fall anses barnet bosatt i Sverige, om den blivande adoptivföräldern var bosatt här i landet vid den tidpunkt då han avled.

Enligt 2 § andra stycket lagen (1983:850) om undantag från vissa bestämmelser i uppborðslagen (1953:272) m.m. skall ersättning som avses i

nämnda lag i vissa fall anses som inkomst av annat förvärvsarbete vid tillämpning av denna lags bestämmelser om sjukpenninggrundande inkomst och pensionsgrundande inkomst. Vid tillämpning av sistnämnda bestämmelser gäller vidare vad som i 22 c § lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare sägs om iakttagande av förhandsbesked.

Att ersättning enligt 14 och 15 §§ lagen (1983:1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare är att betrakta som inkomst av anställning vid tillämpning av bestämmelserna om sjukpenninggrundande inkomst och pensionsgrundande inkomst framgår av 17 § nämnda lag.

Att ersättning enligt 16 § lagen (1989:000) om särskilda inskolningsplatser hos offentliga arbetsgivare är att betrakta som inkomst av anställning vid tillämpning av bestämmelserna om sjukpenninggrundande inkomst och pensionsgrundande inkomst framgår av 22 § nämnda lag.

1. Denna lag träder i kraft, i fråga om 16 kap. 5 § femte stycket den 1 januari 1989 och i fråga om 3 kap. 5 § femte stycket den 1 juni 1989, samt i övrigt den 1 januari 1990.

1. Denna lag träder i kraft, i fråga om 16 kap. 5 § femte stycket den 1 januari 1989, i fråga om 3 kap. 5 § femte stycket den 1 juni 1989 och i fråga om 20 kap. 2 § sjätte stycket den 1 juli 1989, samt i övrigt den 1 januari 1990.

17. Äldre föreskrifter i 20 kap. 2 § sjätte stycket gäller fortfarande i fråga om dem som efter utgången av juni 1989 kvarstår i arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare.